

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2014-2017

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Martin Baloun

Metodika výkonu dozorčí služby na oddělení výkonu trestu

Praha 2017

Vedoucí bakalářské práce: Ing. PaedDr. Jan Zelinka

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME)

2014-2017

BACHELOR THESIS

Martin Baloun

**Methodics of prison guards service in imprisonment
department**

Prague 2017

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Ing. PaedDr. Jan Zelinka

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 20. 2. 2017

Martin Baloun

Poděkování

Rád bych poděkoval PaedDr. Ing. Janu Zelinkovi za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

Anotace

Předmětem bakalářské práce je rozbor organizace dozorčí služby v oddělení výkonu trestu. Práce popisuje organizační strukturu ve věznici v oddělení výkonu trestu a snaží se zhodnotit silné a slabé stránky tohoto povolání. Hlavní část práce je zaměřena na popis povinností dozorce. Praktická část se na základě hloubkového rozhoru a dotazníkového šetření zabývá problematikou současného stavu našeho vězeňství.

Klíčová slova

Vězeňská služba ČR, příslušník vězeňské služby ČR, dozorce, oddělení výkonu trestu, odsouzený, věznice

Annotation

Subject of my bachelor thesis is analysis of prison guards service in imprisonment department. Bachelor thesis describes organization structure in correctional facilities and tries to analyze strength and weakness of this job. Main part of this bachelor thesis is pointed to describe duties of prison guards. Practical part of bachelor thesis is based on interview and questionnaire and analyze prison problematics of present day.

Keywords

Prison department of Czech republic, prison guard, correctional officer, imprisonment department, prisoner, prison

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
2 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY	11
2.1 Činnost podřízených organizačních jednotek	12
2.2 Zaměstnanci VS ČR.....	13
2.3 Základní povinnosti příslušníka VS ČR	15
3 PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ	16
3.1 Osobnostní způsobilost	17
3.2 Fyzická způsobilost.....	19
3.3 Zdravotní způsobilost	21
3.4 Složky služebního příjmu	23
3.5 Ukončení služebního poměru	23
3.6 Základní odborná příprava.....	24
4 POVINNOSTI DOZORCE PŘI VÝKONU SLUŽBY	27
4.1 Právní normy upravující dozorčí službu	32
4.2 Hlavní povinnosti dozorce	33
4.3 Zakázané činnosti dozorčí služby	36
5 ZVLÁŠTNÍ OPATŘENÍ A ÚKONY PŘI PRÁCI S ODSOUZENÝMI	37
5.1 Zařazování odsouzených do seznamu vytypovaných osob	38
5.2 Vyřazování odsouzených ze seznamu vytypovaných osob	41
5.2.1 Opatření a úkony prováděné v souvislosti se zjištěným násilím u odsouzených.....	41
5.2.2 Specializovaná oddělení.....	42
6 VÝZBROJ, VÝSTROJ A TECHNICKÉ PROSTŘEDKY DOZORCŮ	42
6.1 Donucovací prostředky	42
6.2 Výzbroj dozorce.....	43
6.2.1 Omezení použití donucovacích prostředků	44
6.3 Zabezpečovací technika	45
6.4 Stejnokroje příslušníků VS ČR.....	45
7 DRUHY A TYPY VĚZNIC A ZDRAVOTNÍ PÉČE	46

7.1	Typologie věznic.....	46
7.1.1	Věznice s dohledem, označováno jako „A“	47
7.1.2	Věznice s dozorem, označováno jako „B“	48
7.1.3	Věznice s ostrahou, označováno jako „C“	48
7.1.4	Věznice se zvýšenou ostrahou, označováno jako „D“	49
7.1.5	Ústav pro výkon zabezpečovací detence.....	49
PRAKTICKÁ ČÁST		52
8	METODY VÝZKUMU	52
8.1	rozhovor	52
8.2	Dotazníkové šetření	54
ZÁVĚR		76
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....		79
SEZNAM ZKRATEK		82
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ		83
SEZNAM PŘÍLOH.....		86

ÚVOD

Ve své bakalářské práci bych se chtěl zaměřit na práci příslušníka vězeňské služby, což je téma poměrně opomíjené problematice vězeňství, konkrétně práci dozorce.

Zločinnost se v průběhu 20. století stala skutečnou hrozbou současné společnosti. Lidé se děsí hrůzných trestných činů jednotlivců, ale i různých forem organizovaného zločinu. Je i statisticky prokázána změna struktury pachatelů trestných činů. V minulosti většinu z nich tvořili lidé bez vzdělání, se sníženým intelektem, s poruchami osobnosti a závislí na drogách a alkoholu. Dnes se však stále více objevují pachatelé se středoškolským či vysokoškolským vzděláním. Od tohoto faktu by se měl odvíjet výběr a celoživotní vzdělávání pracovníků Vězeňské služby České republiky již od základních funkcí, neboť na základě selhání jednotlivce by mohly hrozit i systémové chyby. Ve věznicích je běžný i druhý život a skrytá šikana. Zaměstnanci věznic (dozorci, vychovatelé, duchovní, speciální pedagogové), kteří pracují s vězni nejbližší, mohou odhalit pouze ty nejmarkantnější případy. Problém spočívá v dokazování a odhalování pachatele. Záleží na vůli všimnout si změn v chování odsouzených, především konfliktů mezi nimi.

K Vězeňské službě České republiky nastupují ve většině případů lidé velmi mladí, bez potřebných zkušeností. Proto je příprava na toto zaměstnání a celoživotní vzdělávání velmi důležité. Zaměstnanci Vězeňské služby ČR jsou pod dohledem sdělovacích prostředků, ale i řady organizací dohlížejících na dodržování lidských práv. Většinou ale tyto instituce dohlížejí na dodržování lidských práv pouze z pohledu odsouzených. Téměř vůbec se ale nedbá na to, že svá práva na důstojnost a soukromí mají také ti, kdo právo v zájmu společnosti vykonávají.

Hlavním cílem mé bakalářské práce bude tedy přiblížit základní povinnosti příslušníků a zjistit, jak jsou svým zaměstnáním ovlivněni, jak se osobnostně mění a jak jsou připraveni na výkon práce v mimořádném prostředí. Cíl práce bude naplněn pomocí následujících metod empirických a obecně teoretických – deskripce,

pozorování, výzkumu formou řízeného rozhovoru a dotazování pracovníků Vězeňské služby ČR na vybraném pracovišti a komparace a případně generalizace.

Praktická část práce bude hledat odpovědi na otázky týkající se výkonu služby v pozici dozorce Vězeňské služby České republiky ve vztahu k používané metodice a praxi. Současně bude zkoumána spokojenost příslušníků s výkonem služby na konkrétním pracovišti. Proto jsou zvoleny následující hypotézy:

H1 Příslušníci Vězeňské služby ČR se na základě svého zaměstnání charakterově mění

H2 Příslušníci Vězeňské služby ČR jsou na výkon práce v mimořádném prostředí dostatečně připraveni

H3 Důvodem fluktuace příslušníků Vězeňské služby ČR je špatné finanční ohodnocení, nedocnění povolání společností, nepravidelná pracovní doba

V práci bude využita i metoda pozorování, a to v souvislosti s osobní zkušeností na pozicích strážný Justiční strážce, strážný Vězeňské strážce ve strážní směně a pozici dozorce v dozorčí směně oddělení výkonu trestu, jejíž výsledky budou v rámci závěrečného hodnocení výstupů vzaty v úvahu.

Veřejnost se mnohokrát setkává s negativními domněnkami a polopravdami, které kolují o Vězeňské službě ČR, proto by tato práce měla přinést i objektivní náhled na skutečnou situaci v této oblasti.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY

Historie Vězeňské služby České republiky se začala datovat dnem 17. listopadu 1992, kdy se Česká národní rada usnesla o zrušení Sboru nápravné výchovy.

Dne 1. ledna 1993 oficiálně vznikla Vězeňská služba České republiky dle § 1 zákona číslo 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a Justiční stráží České republiky ve znění pozdějších předpisů. Na jejich základě byla zřízena Vězeňská služba České republiky jako instituce, která zajišťuje výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a výkon zabezpečovací detence.

Vězeňská služba České republiky, dále jen „VS ČR“/„VS“, je samostatným ozbrojeným bezpečnostním sborem, účetní jednotkou a správním úřadem působícím na území České republiky, nestanoví-li zvláštní právní předpis, nebo mezinárodní smlouva, k jejíž ratifikaci dal parlament České republiky souhlas a již je Česká republika vázána jinak.

VS ČR řídí generální ředitel, dále jen „GŘ“, kterého jmenuje i odvolává ministr spravedlnosti. GŘ odpovídá za činnost VS ČR pouze ministrovi spravedlnosti. VS ČR je organizační jednotkou státu a hospodaří s jeho majetkem. VS ČR střeží a spravuje vazební věznice a věznice, střeží věznice pro místní výkon trestu a odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Dále střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody. Zajišťuje bezpečnost a pořádek v budovách soudů a státních zastupitelství. Zabezpečuje úkony při odhalování trestné činnosti osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody. Vytváří předpoklady pro nekonfliktní způsob života po propuštění vězněných osob. Vede evidenci osob ve výkonu vazby a ve

výkonu trestu odnětí svobody, provozuje ekonomickou činnost a hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody.¹

VS ČR je rozdělena do pěti organizačních jednotek. Nadřízenou jednotkou, která vše kontroluje a řídí, je Generální ředitelství Vězeňské služby ČR.

Podřízenými organizačními jednotkami VS ČR jsou:

- Vazební věznice
- Věznice
- Ústavy pro výkon zabezpečovací detence
- Střední odborné učiliště
- Akademie Vězeňské služby.

1.1 ČINNOST PODŘÍZENÝCH ORGANIZAČNÍCH JEDNOTEK

Vazební věznice je ústav, který obviněné osoby zajišťuje pro účely trestního řízení, dále jen „VV“. Věznice zajišťuje výkon trestu odnětí svobody, dále jen „VTOS“. Ústav pro výkon zabezpečovací detence zajišťuje výkon zabezpečovací detence, dále jen „ÚpVZD“. Střední odborné učiliště poskytuje vzdělání vězněným osobám. Akademie Vězeňské služby České republiky je vzdělávací zařízení s celorepublikovou působností, dále jen „AVS“.

---

¹ Zákon č. 555 ze dne 10. prosince 1992, o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky ve znění pozdějších předpisů. In: *usnesení České národní rady*, 1992, částka 112/1992. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

obrázek 1 – Rozložení organizačních jednotek VS ČR

Věznice, vazební věznice a detenční ústavy v ČR

Zdroj: Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 1. 5. 2013, dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/mapa-veznic-vazebnich-veznic-a-detencnich-ustavu-cr-5401>

1.2 ZAMĚSTNANCI VS ČR

Je mnoho lidí mimo VS, kteří nedokážou posoudit a docenit náročnost a odpovědnost práce personálu věznic. Tuto práci hodnotí většina lidí i z oblasti práva, medicíny, pedagogiky, jako práci podřadnou a nedůstojnou, což velmi významně ovlivňuje zájem o tuto práci. Mnohdy se lidé, kteří tuto problematiku neznají, nemohou vžít do role personálu věznic a neznají fungování věznic. Bohužel tito lidé ani nevěří argumentům pracovníků VS a hlavně si neuvědomují, jaké důsledky to má pro

společnost. Při této příležitosti je velmi hloupé a krátkozraké hodnotit něco, o čem mnoho nevíme, kde jsme nebyli a ani si to nezkusili.²

Ve VS ČR pracuje v současné době téměř 11 000 zaměstnanců. Ti se rozdělují na příslušníky sloužící v uniformě, na něž se vztahuje zákon o služebním poměru a na civilní zaměstnance. Z celkového počtu zaměstnanců tvoří uniformovaní příslušníci 63 % a civilní pracovníci 37 %. Zajímavostí je, že v civilní sféře jsou zaměstnanci v poměru mužů a žen téměř padesát na padesát. Naproti tomu u příslušníků VS ČR je tento poměr výrazně nižší. Muži mají téměř 90% zastoupení oproti 10 % žen. Je to dáno především náročností služby, ale i nutností při osobních prohlídkách využívat pouze osob stejného pohlaví

Tabulka 1 - Poměr zaměstnanců z hlediska genderu u příslušníků a civilních zaměstnanců

Rok	Příslušníci		Civilní zaměstnanci		Celkem
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	
2008	5794	702	2129	1829	10454
2009	5985	774	2157	1786	10702
2010	5833	766	2083	1762	10447
2011	5914	781	2089	1789	10573
2012	6130	806	2173	1855	10964
2013	5945	771	2091	1801	10608
2014	5986	766	2081	1840	10673
2015	6124	742	2170	1832	10746

Zdroj: VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Statistická ročenka 2015*. 31. 12. 2015.
Dostupné z:

www.vscr/client_data/1/user_file/spravni/statistiky/statistickerocenky/rocenka_2015.pdf

---

² BAJCURA, Lubomír. *Sborník referátů z mezinárodní konference: Evropské vězeňské systémy*. 1. vyd. Praha: 2004. ISBN 80-239-3645-X

1.3 ZÁKLADNÍ POVINNOSTI PŘÍSLUŠNÍKA VS ČR

Povinnosti příslušníka vyplývají ze zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a Justiční strážní České republiky. Příslušníci VS ČR, musí být ve služebním poměru, který vyplývá ze zákona č. 361/2003 Sb., o Služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v němž jsou uvedeny všechny základní předpoklady, které musí uchazeč o práci příslušníka VS ČR splnit.

K základním předpokladům pro vstup do služebního poměru jsou zejména: věk starší 18 let, trestní bezúhonnost, splňovat stupeň vzdělání stanovený pro služební místo, na které má být ustanoven, zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost, svéprávnost, oprávnění seznamovat se s utajovanými informacemi podle zvláštního právního předpisu, má-li být ustanoven na služební místo, které tuto způsobilost vyžaduje, nebýt členem politické strany, nebo politického hnutí a nevykonávat živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost.³

V případě splnění všech těchto podmínek a složení služebního slibu, vznikne služební poměr na dobu určitou tři roky a příslušník je ustanoven do služební hodnosti vrchní referent s hodnostním označením strážmistr. Během prvních tří měsíců absolvuje nově nastoupivší příslušník VS ČR základní odbornou přípravu, která trvá tři měsíce a je zakončena závěrečnou zkouškou, ve které musí příslušník prokázat znalosti získané během kurzu. Za úspěšné absolvování nástupního kurzu je příslušník automaticky zařazen o jednu služební hodnost výše, a to do služební hodnosti asistenta s hodnostním označením nadstrážmistr.

Služební slib:

"Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým

---

³ Zákon č. 361 ze dne 23. září 2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2003, částka 121. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>

jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život."

2 PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ

Pokud chce příslušník VS ČR být ve svém zaměstnání úspěšný, měl by mít vlastnosti, které jej k tomuto povolání předurčují. Bezproblémový průběh služby a kvalita vztahů na pracovišti, je závislá na osobní morálce. V tomto specifickém povolání jde především o smysl o autoritu, spravedlnost a respekt. Jelikož uchazeč o toto zaměstnání musí projít velmi náročným výběrovým řízením a přísnými psychologickými testy, mělo by toto výběrové řízení všechny odchylky od normálu odhalit.⁴

Služební poměr příslušníků Vězeňské služby České republiky se řídí zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Uchazeč musí podle tohoto zákona splnit určité podmínky:

- Podat písemnou žádost o přijetí
- Být občanem České republiky
- Musí být starší 18 let
- Trestně bezúhonný
- Splňovat vzdělání stanovené pro služební místo, na které má být ustanoven
- Být zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby
- Plně způsobilý k právním úkonům
- Nebýt členem žádné politické strany či politického hnutí
- Nevykonávat živnostenskou ani jinou výdělečnou činnost
- Nesmí být členem řídicích, nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost

---

⁴ Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 19. 2. 2016, dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-strar-pod-ralskem-92/o-nas-1626/personalistika-1179/prijimaci-rizeni/>

Podmínkou zahájení přijímacího řízení je doručení písemné žádosti o přijetí do služebního poměru na obsazení volného služebního místa. Přijímací řízení probíhá ve třech fázích a může být zastaveno kdykoliv v jeho průběhu. Personální oddělení VS si s podanou žádostí vyžádá i vyplnění osobního dotazníku, jehož součástí je souhlas žadatele se shromažďováním osobních údajů pro účely přijímacího řízení. Zároveň uchazeč dodá podepsaný životopis s charakteristikou své dosavadní praxe.

V první fázi si personální oddělení VS ČR ověří, zda je uchazeč o služební místo bezúhonný. To se prokazuje opisem z evidence rejstříku trestu. Za účelem této prověrky se využívá operativní evidence Policie České republiky.

V druhé fázi je s žadatelem veden informativní pohovor, kde je seznámen s druhem služebního poměru, místem působitě, výší služebního příjmu, délkou dovolené, podmínkami spojenými s ukončením služebního poměru a především s textem služebního slibu. Musí předložit doklad o ukončeném středoškolském vzdělání a vyplnit vlastnoručně tiskopis životopisu za přítomnosti zaměstnance personálního oddělení. Poté je mu předána žádost o výpis ze zdravotnické dokumentace od jeho ošetřujícího lékaře, která musí být na personální oddělení doručena v zalepené obálce.

V poslední fázi se ověřuje osobnostní, fyzická a zdravotní způsobilost. Požadavky na tělesnou zdatnost stanovuje ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem.

2.1 OSOBNOSTNÍ ZPŮSOBILOST

Osobnostní způsobilost občana posuzuje psycholog psychologického pracoviště bezpečnostního sboru. Proti závěru psychologa o osobnostní způsobilosti může občan podat návrh na přezkoumání vedoucímu psychologického pracoviště bezpečnostního sboru⁵.

---

⁵ Zákon č. 361 ze dne 23. září 2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2003, částka 121. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>

Většina osob, které nastupují k VS ČR do služebního poměru, má určitou představu a ideály. Jsou přijímáni na základě psychotestů a dalších předpokladů. Za osobnostně způsobilého se považuje člověk, u něhož byly podle závěru psychologa bezpečnostního sboru zjištěny takové charakteristiky, které jsou předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru.⁶

Posouzení osobnostní způsobilosti uchazeče je upraveno vyhláškou ministerstva vnitra č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, ve znění pozdějších předpisů.

Osobnostní charakteristiky předpokládané pro výkon služby v bezpečnostním sboru jsou:

- Intelekt v průměrném či vyšším pásmu
- Emoční stabilita
- Vyzrálost po psychosociální stránce
- Odolnost vůči psychické zátěži
- Pozitivní motivace
- Bez nedostatečnosti v oblasti poznávacích procesů
- Bez nedostatečnosti v oblasti autoregulace
- Bez znaků nežádoucí agresivity
- Bez psychopatologických symptomů

Zjišťování osobnostní způsobilosti je prováděno prostřednictvím psychodiagnostických metod, především pozorováním, rozhovorem, analýzou dostupných dat, výkonnostními testy či jinými dotazníkovými metodami. Jedná se o celodenní psychologické vyšetření prováděné psychologickým pracovištěm VS ČR, v jehož průběhu se vyplňují například osobnostní dotazníky, různé výkonnostní testy a v neposlední řadě musí uchazeč absolvovat rozhovor s psychologem.

---

⁶ TOMEK, P. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: 2007. ISBN 978-80-7263-385-2

2.2 FYZICKÁ ZPŮSOBILOST

Fyzická způsobilost je dalším z předpokladů pro přijetí do služebního poměru příslušníka VS ČR a pro výkon služby. Fyzická způsobilost se zajišťuje posuzováním tělesné zdatnosti.⁷

*„Za fyzicky způsobilého se považuje občan, který vyhovuje požadavkům na tělesnou zdatnost, jež stanoví ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem pro výkon služebního místa, na které má být ustanoven“.*⁸

Posouzení fyzické způsobilosti se skládá z pěti testů:

- člunkový běh 4 x 10 m
- kliky
- celomotorický test
- sedy lehy
- běh na 1000 m

Pro splnění je nutné v každém testu získat minimálně pět bodů, v celkovém součtu je nutné získat minimálně 35 bodů. Při dovršení 35 let věku, musí příslušník v každém testu dosáhnout minimálně tři body, v celkovém součtu 25 bodů. Pro příslušníky, kteří dovrší 45 let věku, si mohou zvolit dvě disciplíny z pěti, které neabsolvují, avšak musí ve zbylých třech disciplínách získat body v celkovém součtu 15 bodů. Poslední skupinou jsou příslušníci, kteří v kalendářním roce dovrší 55 let věku

---

⁷ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 7 ze dne 12. února 2016, kterým se stanoví požadavky na tělesnou zdatnost uchazečů o přijetí do služebního poměru příslušníka Vězeňské služby České republiky a příslušníků Vězeňské služby České republiky. In: *Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR*, 2016, ISSN 2336-517X

⁸ Zákon č. 361 ze dne 23. září 2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2003, částka 121. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>

a ti si mohou též vybrat dvě disciplíny z pěti, které vynechají, nicméně v celkovém součtu je nutné získat minimálně 8 bodů.⁹

Člunkový běh

Úkolem této disciplíny je uběhnout vzdálenost 4 x 10 metrů okolo dopravních kuželů vysokých 50 cm.

Přezkušovaná osoba vybíhá od první mety, na signál běží úsek napříč ke druhé metě, kterou oběhne bez doteku, následně běží opět napříč k metě číslo jedna, kterou obíhá opět bez doteku a opisuje tvar číslice osm. Na třetím úseku běží přímo ke druhé metě, které se dotkne, ale už ji neobíhá a čtvrtý úsek běží přímo k první metě, které se dotkne a tímto dotykem se čas zastavuje. Měření výkonu je s přesností na 0,1 sekund. Touto disciplínou se ověřuje dynamická síla dolních končetin a akcelerace.

Celomotorický test

Tato disciplína spočívá v maximálním počtu provedených cviků v čase do dvou minut. Osoba, která je zkoušena stojí ve vzpřímeném stoju spatném, na signál provede hluboký dřep a z dřepu leh na břicho a zvedne ruce ze země, pak položí ruce zpět na zem, z lehu přejde do dřepu a z dřepu do stoje vzpřímeného, dále provede hluboký dřep a leh na záda. Toto cvičení má ověřit silově – obratnostní vytrvalost komplexu svalů celého těla.

Klik - vzpor ležmo (opakovaně)

V této disciplíně je úkolem provedení maximálního počtu kliků bez přerušení, stanoveným způsobem a bez zapření nohou. Tímto provedením cviku bez přerušení, se má ověřit vytrvalostní síla svalstva hrudníku a ramen.

---

⁹ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 7 ze dne 12. února 2016, kterým se stanoví požadavky na tělesnou zdatnost uchazečů o přijetí do služebního poměru příslušníka Vězeňské služby České republiky a příslušníků Vězeňské služby České republiky. In: *Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR*, 2016, ISSN 2336-517X

Leh – sed, 2 minuty

V tomto testu musí uchazeč provést maximální počet leh – sedů v čase do dvou minut. Zkoušená osoba leží na zádech celou plochou zad, ruce má spojeny za hlavou, nohy pokrčeny do pravého úhlu a chodidla plochou nohy na zemi. Tímto úkolem správně provedených cviků v časovém limitu se hodnotí vytrvalostně silová schopnost břišního svalstva a svalů stehenních, bederních a kyčelních.

Běh na jeden kilometr

V poslední disciplíně musí přezkušovaná osoba uběhnout vzdálenost 1 km v co nejkratším čase s přesností 1 sekundy. Tento test ověří střednědobou vytrvalost.

2.3 ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOST

„Zdravotní způsobilost občana posuzuje poskytovatel pracovně lékařských služeb na základě výpisu ze zdravotnické dokumentace vedené registrujícím poskytovatelem zdravotních služeb v oboru všeobecné praktické lékařství, výsledku lékařské prohlídky a dalších potřebných vyšetření. Proti lékařskému posudku o zdravotní způsobilosti může podat občan návrh na přezkoumání poskytovateli pracovně lékařských služeb, který posudek vydal“.¹⁰

U posouzení zdravotní způsobilosti se jedná o komplexní zdravotní vyšetření s velmi přísnými kritérii. Toto posouzení zdravotní způsobilosti k výkonu služby, jehož součástí může být i zjištění přítomnosti omamných a psychotropních látek, je upraveno vyhláškou ministerstva vnitra ČR č. 393/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Posouzení zdravotní způsobilosti probíhá takto:

- Ráno je v laboratoři uchazeči odebrána krev a moč
- Dostaví se k vyšetření do zdravotního střediska příslušné věznice, kam nastupuje

---

¹⁰ Zákon č. 361 ze dne 23. září 2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2003, částka 121. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>

- Vyšetření je zakončeno vstupní prohlídkou u lékaře Vězeňské služby ČR

Některá onemocnění mohou být překážkou pro přijetí do služebního poměru. Například vážnější onemocnění dýchacích cest, jako třeba astma, onemocnění očí či uší, krátkozrakost, dalekozrakost, nedoslýchavost, duševní poruchy, závažnější nemoci kůže jako třeba lupénka a kožní ekzém, nebo vrozené vady a úrazy s trvalými následky.

Přijetí občana do služebního poměru nelze v žádném případě odeprít z důvodu věku, rasy, barvy pleti, pohlaví, sexuální orientace, víry a náboženství, politického smýšlení, sociálního původu, majetku, rodu, manželského či rodinného stavu.

Od přijímacího řízení mohou obě strany kdykoliv odstoupit. Uchazeč je o výsledku přijímacího řízení písemně vyrozuměn. Důvody nepřijetí se neoznamují.

Rozhodnutí o přijetí do služebního poměru obsahuje výrok o:

- Dni vzniku služebního poměru
- Dni nástupu k výkonu služby
- Druh služebního poměru
- Době trvání služebního poměru
- Jmenování do služební hodnosti
- Ustanovení na služební místo
- Místě služebního působení
- Složkách služebního příjmu

Po přijetí do služebního poměru k VS ČR, je příslušník ustanoven na služební místo strážný a jmenován do služební hodnosti vrchní referent s hodnostním označením strážmistr. Pro tuto hodnost musí mít uchazeč minimální stupeň vzdělání, a to střední s maturitou. Po prvním přijetí je příslušník zařazen do služebního poměru na dobu určitou na tři roky. Příslušník má nárok na služební výstroj. Tzv. „oděvné“ je převáděno na výstrojní konto u výdejny výstroje VS ČR, kde může příslušník nakupovat veškeré součásti výzbroje.

2.4 SLOŽKY SLUŽEBNÍHO PŘÍJMU

V mnoha ohledech se služební poměr příslušníka VS ČR liší od běžného pracovního poměru. Odměňování příslušníků VS ČR je upraveno zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, nařízením vlády a příslušným nařízením generálního ředitele. Příslušník má nárok na služební příjem za výkon služby, který je tvořen z následujících složek:

- Základní tarif
- Zvláštní příplatek
- Osobní příplatek
- Odměna (za splnění mimořádného úkolu)

Problematicke ocenění práce příslušníků VS ČR se společnost příliš nevěnuje. Proto musí VS ČR sama najít způsoby jak kvalitní práci svých zaměstnanců ocenit, buď hmotnými či nehmotnými stimuly, které dají pracovníkům signál, že si jejich práce někdo váží a dovede ji ocenit. I to přispívá k pocitu spokojenosti a může snížit počty odcházejících zaměstnanců VS ČR.

Příslušníkům ve služebním poměru náleží tzv. výsluhový příspěvek, který činí 20 % měsíčního hrubého příjmu, jestliže byl ve služebním poměru minimálně patnáct let. Za další odsloužená léta se příspěvek procentuálně navyšuje. Maximálně však může výše výsluhového příspěvku činit 50 % hrubého měsíčního příjmu.

2.5 UKONČENÍ SLUŽEBNÍHO POMĚRU

Ukončení služebního poměru příslušníka může nastat uplynutím doby určité, úmrtím, rokem, kdy dovršil 65 let, propuštěním na vlastní žádost, z důvodu spáchání trestného činu, z důvodu spáchání nedbalostního trestného činu, z důvodu porušení služebního slibu, uložením kázeňského trestu odnětí služební hodnosti, pozbytím zdravotní způsobilosti dle lékařského posudku, pozbytím způsobilosti dle posudku

psychologa, porušením omezení, které se vztahuje k členství v politické straně, pozbytí občanství České republiky a omezením způsobilosti k právním úkonům.¹¹

2.6 ZÁKLADNÍ ODBORNÁ PŘÍPRAVA

Vzdělávání příslušníků VS ČR je důležitou součástí profesní přípravy, která má vliv na jejich vzdělávání i profesní růst. Utváření podmínek pro celoživotní vzdělávání a profesní růst by mělo být motivací k setrvání ve služebním poměru u VS ČR.

Po přijetí do služebního poměru se nově přijatý příslušník ocitá v naprosto novém prostředí. Musí se seznamovat s danou organizací a jejími specifiky, chodem s předpisy, které se vztahují k výkonu služby. V této době je již řízen pověřeným zaměstnancem, který je zodpovědný za řádné proškolení nového příslušníka a seznámení s předpisy, které upravují výkon služby u VS ČR. Zhruba po měsíci je zařazen do základní odborné přípravy, dále jen „ZOP“.

ZOP v odborných kurzech je povinná pro nově nastupující příslušníky VS ČR, jak v zaměstnaneckém poměru, tak i služebním poměru. Příprava pracovníků VS ČR byla započata v roce 1960 ve středisku vzdělávání ve Svatém Janu pod Skalou. Do Ostrova nad Ohří se přemístila v roce 1962 a v roce 1993 byl zřízen Institut vzdělávání VS ČR na půdě Střední policejní školy MV v Brně. Jeho činnost v Brně byla ukončena v roce 1996 a vzdělávací zařízení bylo definitivně přemístěno do Stráže pod Ralskem. Od roku 2013 došlo na základě novely zákona č. 555/1992 Sb. ke změně názvu organizace z Institutu vzdělávání VS ČR na Akademii Vězeňské služby ČR, dále jen „AVS“.

Akademie Vězeňské služby je vzdělávací zařízení a organizační jednotka VS ČR s celorepublikovou působností, kde v součinnosti s řediteli jednotlivých organizačních jednotek dochází k zabezpečení výcviku a výuky zaměstnanců a příslušníků pro výkon

---

¹¹ Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 30. 10. 2012, dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-hermanice-73/o-nas-1577/informace-pro-zajemce-o>

povolání. Akademie VS vytváří podmínky pro zvyšování odborné úrovně příslušníků, organizuje základní odbornou přípravu, specializační kurzy a další formy vzdělávání.¹²

ZOP je členěna na dvě části. Praktickou, která probíhá v organizačních jednotkách a teoretickou přípravu probíhající v AVS ve Stráži pod Ralskem. Výuka v tomto institutu trvá zpravidla 12 týdnů a kurz je ukončen závěrečnými zkouškami. Vlastní výuku zajišťuje 16 kmenových učitelů, členů AVS, ale využívá se též spolupráce s externími vzdělávacími subjekty.

Výuka probíhá formou přednášek a praktických nácviků k daným tématům z oblasti služebního poměru. Část výuky se zabývá používáním zbraní a donucovacích prostředků a následně směřuje k praktickému a názornému předvádění, aby mohli příslušníci při návratu do organizačních jednotek tuto zkušenost uvést v praxi.

První týden se soustředí na přípravu pořadové přípravy a vojenského vystupování. V rámci služební přípravy se posluchači věnují praktickému nácviku se střelnou zbraní. Trénují rozložení zbraně, složení, vybíjení a nabíjení a další bezpečnou manipulaci se střelnou zbraní, aby mohli získat osvědčení o výcviku a proškolení se zaměřením na střelné zbraně v podmínkách pro VS ČR.

V dalších týdnech se výuka prohlubuje o již získané dovednosti a znalosti, formou různých seminárních cvičení. Posluchači využívají teorie při praktických ukázkách modelových situací jako je poutání, pokus o útěk vězně, napadení příslušníka VS ČR, nebo nácvik za použití služebních vozidel.

V posledním týdnu kurzu se klasifikují znalosti uchazeče z předmětů, které byly součástí praktické a teoretické výuky. ZOP je ukončena závěrečnou zkouškou před komisí, které vždy předsedá ředitel předem vybrané věznice, spolu se dvěma vyučujícími z AVS.

---

¹² Akademie Vězeňské služby ČR, www.akademievs.cz, 2007, dostupné z: <http://akademievs.cz/?m=4>

VS ČR má čtyři typy odborné přípravy:

- Nástupní kurz typu A pro příslušníky VS ČR
- Nástupní kurz B1 pro občanské zaměstnance, kteří přijdou do styku s vězněnými osobami během výkonu své funkce. Jde většinou o zaměstnance administrativy
- Nástupní kurz B2 je pro nově nastupující občanské zaměstnance, kteří přijdou do styku s vězněnými osobami při výkonu svých funkcí. Jde hlavně o zaměstnance oddělení výkonu trestu a vazby (psychology, sociální pracovníky a speciální pedagogy)
- Nástupní kurz B3 je pro občanské zaměstnance, kteří se nepodílejí na programu zacházení u vězněných osob. Jde o zdravotnický personál.

Ukončení ZOP je dalším z faktorů, který nejvíce ovlivňuje postoje personálu a má vliv na jeho chuť setrvat v řadách VS ČR. Na pracovníka působí řada jevů. Především je to tlak na bezchybné plnění požadavků ze strany nadřízených, na druhé straně tlak ze strany vězněných osob. Nezanedbatelnou je otázka velkého množství platných předpisů a jejich časté změny, v kterých se dobře neorientují ani nadřízení pracovníci. Když se shrne obtížnost služby, ovlivňující faktory, jako je prostředí, nízká společenská prestiž, pocit marnosti atd. není jasné, proč chce někdo vůbec tuto profesi vykonávat. Otázka stabilizace personálu je proto velmi důležitým bezpečnostním faktorem. Každý nově přijatý zaměstnanec se stane plnohodnotným až po určité době, většinou je to za čtyři až pět let. Ale když pracovník odslouží tyto roky, většinou odchází a přichází nový a nezkušený zaměstnanec. Vězeňský personál by měl být dobře vycvičený, dostatečně sebevědomý a vnitřně spokojený a to nejsou malé požadavky a je za tím ještě spousta práce. Neboť hlavně přes personál vede cesta k bezpečnosti vězeňských zařízení.¹³

---

¹³ SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie 1 díl: Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec:2007. ISBN 978-80-7372-203-6

3 POVINNOSTI DOZORCE PŘI VÝKONU SLUŽBY

Dle sbírky nařízení generálního ředitele VS ČR, se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků VS ČR při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. Dle ustanovení § 1 odst. 2, zákona České národní rady č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů, generální ředitel stanoví, že společnými úkoly všech zaměstnanců VS ČR, ať už v oddělení výkonu trestu, nebo výkonu vazby, nebo výkonu zabezpečovací detence, je především odpovědné plnění úkolů a povinností vyplývajících z právních předpisů¹⁴ a dále vnitřních předpisů VS ČR, tak aby byl zabezpečen účel výkonu trestu, nebo účel výkonu vazby, nebo zajištěna ochrana společnosti a realizováno výchovné působení na chovance ve výkonu zabezpečovací detence prostředky stanovené zákonem, při důstojném respektování lidské důstojnosti vězňených osob.¹⁵

Zaměstnanci musí též uplatňovat vůči vězňeným osobám pouze ta omezující opatření, která jsou nezbytně nutná z hlediska bezpečnosti, ochrany zdraví osob a majetku ve věznici, omezovat pouze občanská práva daná zákonem o výkonu trestu.

Pracovníci dozorcí služby by měli při provádění služebních zákroků a služebních úkonů jednat tak, aby dbali dobrého jména, cti a vážnosti zaměstnance a nezneužívali svého postavení k osobnímu prospěchu. Každý dozorce je též povinen dbát cti a důstojnosti osob, s nimiž jedná a nepřipustit, aby jim vznikla újma a aby případný zásah do jejich práv nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného

---

¹⁴ Zákon č. 262 ze dne 7. června 2006, Zákoník práce. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2006, částka 84/2006. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>

¹⁵ Zákon č. 555 ze dne 10. prosince 1992, o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky ve znění pozdějších předpisů. In: *usnesení České národní rady*, 1992, částka 112/1992. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

služebním zákrokem.¹⁶ Musí též vystupovat korektně, aby pozitivně ovlivňoval vězněné osoby a vzbuzovat v nich autoritu a důvěru. Musí upevňovat kázeň a pořádek, zachovávat též etická pravidla a pravidla slušného chování a nesmí v žádném případě nastoupit do služby pod vlivem alkoholických nápojů či jiných návykových látek. Dozorci by měli být řádně odpočatí a upravení. Měli by chránit před poškozením a zničením majetek osob a státu, VS ČR, nebo i jiných osob, musí umět zacházet s protipožárními prostředky, které jsou ve věznici umístěny. Dále by měl dokázat poskytnout první pomoc zraněným a má za povinnost hlásit svému nadřízenému všechny případy atypického chování vězněných osob, které by mohli mít za následek újmu na zdraví, nebo vznik mimořádné události. K povinnostem dozorce patří i zabránění násilí mezi vězněnými osobami.

Dozorčí služba má kromě své režimové funkce, rozhodující podíl na zabezpečení vnitřní bezpečnosti v objektech VS ČR. Jejím úkolem je zajistit, aby obvinění a odsouzení dodržovali stanovený pořádek a kázeň, s cílem vytvořit bezpečné podmínky pro personál i pro vězněné osoby. Jedním z hlavních úkolů dozorců je včas odhalovat případné násilí mezi vězni a především mu předcházet.¹⁷ Plnění těchto zásadních úkolů vyžaduje od všech zaměstnanců VS ČR rozhodnost, vysokou bdělost, iniciativu a to bez rozdílu, zda se jedná o dozorčí službu ve věznicích s dohledem, dozorem, ostrahou, zvýšenou ostrahou nebo ve vazebních věznicích. Důležitá je pochůzková kontrolní činnost, provádění prohlídek vězněných osob a zajištění vnitřní bezpečnosti věznice. V objektech VS ČR se používá široký okruh spojovacích a signálně zabezpečovacích prostředků, které slouží především k zabezpečení proti útěku vězňů, napadení, vloupání nebo požáru. Zvyšují tak bezpečnost příslušníků VS ČR a

---

¹⁶ Zákon č. 555 ze dne 10. prosince 1992, o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky ve znění pozdějších předpisů. In: *usnesení České národní rady*, 1992, částka 112/1992. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

¹⁷ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 21 ze dne 1. března 2010, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. In: *Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR*, 2016, ISSN 2336-517X

také umožňují přenášení informací a archivaci jednotlivých událostí. V souladu se zákonem o VS ČR, vnitřními předpisy VS ČR a stanovenou metodikou se k řešení krizových situací uvádí v pohotovost jednotka pro služební zákrok pod jednotným velením. Použití jednotky je plně v pravomoci ředitele věznice, který jediný rozhoduje o jejím nasazení. Významným rysem společného zásahu, je též prvek preventivní, kdy se předpokládá, že pouhá demonstrace síly bude postačující v případě plošných nepokojů v rámci celé VS ČR.¹⁸

Všichni zaměstnanci, kteří vykonávají službu v uniformě, jsou inspektoři dozorcí služby, vrchní dozorcí a dozorcí. Vrchní dozorcí působí na odděleních výkonu vazby. Hlavními úkoly jsou organizování a zajišťování výkonu vazby. Při práci s obviněnými spolupracují vrchní dozorcí úzce s dozorcí. Na místo dozorce smí být zařazen příslušník, jehož délka trvání služebního poměru v bezpečnostním sboru dosáhne dvou let. Pro tuto funkci je ustanovena služební hodnost vrchní asistent, což odpovídá hodnostnímu označení podpraporčíka a čtvrté tarifní třídě. Pro snadnější orientaci je k dispozici tabulka 2 na následující straně:

Charakteristika a úkoly dozorců jsou na jednotlivých odděleních odlišné. Povinnosti jsou však pro mnohé společné. Souhrnným a společným úkolem pro všechny dozorce na všech stanovištích výkonu trestu odnětí svobody i na stanovištích v nemocnici s poliklinikou je zabezpečit, aby nedošlo k ohrožení účelu výkonu trestu odnětí svobody a byly dodržovány vnitřní řády věznice. Musí být zároveň zabezpečena všechna práva a zájmy odsouzených osob. Maření účelu výkonu trestu odnětí svobody je například navazování nedovolených kontaktů, křičení z oken, ukrývání nepovolených věcí, ničení zařízení věznice, tzv. „motákování“, tj. posílání vzkazů, „koňování“ tj. posílání věcí přes okenní mříže pomocí různých provázků, tzv. „koňů“, které jsou

---

¹⁸ VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Statistická ročenka 2015*. 31. 12. 2015. Dostupné z: www.vscr/client_data/1/user_file/spravni/statistiky/statistickeroceny/rocenka_2015.pdf

většinou vyrobeny z prostředadel. Takové jednání je dozorce povinen důrazně a účinně řešit.¹⁹

Tabulka 2 - Hodnostní označení příslušníků VS ČR

Služební hodnost	Minimální stupeň vzdělání	Doba trvání služebního poměru	Tarifní třída
Referent	Střední s výučním listem	-	1
Vrchní referent	Střední s maturitou	-	2
Asistent	Střední s maturitou	-	3
Vrchní asistent	Střední s maturitou	2 roky	4
Inspektor	Střední s maturitou	3 roky	5
Vrchní inspektor	Vyšší odborné	5 let	6
Komisař	Bakalářské/vyšší odborné	6 let	7
Vrchní komisař	Bakalářské	7 let	8
Rada	Magisterské	9 let	9
Vrchní rada	Magisterské	10 let	10
Vrchní státní rada	Magisterské	12 let	11

Zdroj: Zákon č. 361 ze dne 23. září 2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2003, částka 121. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>

Dozorce se musí řídit zásadami vnitřní bezpečnosti věznice. Musí postupovat podle stanovených zásad při vstupu na jednotlivá oddělení vězněných osob. Zpracovává

---

¹⁹ VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Statistická ročenka 2015*. 31. 12. 2015. Dostupné z: www.vscr/client_data/1/user_file/spravni/statistiky/statistickeroceny/rocenka_2015.pdf

dokumentaci o péči, která je poskytována odsouzeným a o aktivitách programu zacházení. Tuto dokumentaci příslušníci VS ČR zakládají a zacházejí s ní v souladu s právním předpisem o ochraně osobních údajů.²⁰ Též zabezpečují v období prvních dnů uvěznění kontakt odsouzeného s odborným zaměstnancem, jako je psycholog nebo speciální pedagog. Tato péče má směřovat především k minimalizaci obtíží spojených s uvězněním. Příslušník VS ČR je povinen předkládat nadřízenému požadavky na vybavení pomůckami, které jsou potřebné pro plnění stanovených úkolů. Zaměstnanci by měli dbát o sebevzdělávání a zúčastňovat se programu celoživotního vzdělávání ve VS ČR. Na jednotlivých stanovištích, nebo vymezených úsecích je příslušník zařazený k výkonu dozorcí služby povinen zejména zachovávat služební slib, plnit pokyny a příkazy nadřízených, měl by znát jejich hodnosti, funkce a příjmení. Při vyskytující se závažné skutečnosti musí ihned informovat svého nadřízeného. Bez souhlasu nadřízeného pracovníka nesmí dozorce opouštět vymezené stanoviště nebo úsek pokud nebude odvolán. Měl by ovládat přidělenou zbraň a umět ošetřovat výzbroj a výstroj. Dozorce by neměl využívat svého služebního postavení vůči vězněným osobám k osobnímu prospěchu, při styku s trestanými osobami jim vykat a upevňovat kázeň a pořádek. Svému nadřízenému se musí hlásit při příchodu na stanoviště. Příslušník vede dokumentaci a přesné záznamy o počtech vězňů, včetně údajů o tom kolik se jich nachází mimo ubytovací prostory a proč. Též se podílí na provádění všech druhů prohlídek a právním vnitřním předpisem je stanovena i zraková prohlídka odsouzených, kterou musí dozorce zabezpečit. Dodržuje zásady bezpečnosti práce, a v každém případě musí využívat pomůcek k ochraně zdraví, zejména při zajišťování a léčby HIV/AIDS a jiných infekčních nemocí. Musí vždy při provádění osobních prohlídek, prohlídek zavazadel či oděvů odsouzených použít jednorázové hygienické rukavice.²¹

---

²⁰ Zákon č. 101 ze dne 25. dubna 2000, o Ochráně osobních údajů a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 32/2000. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-101>

²¹ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 21 ze dne 1. března 2010, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. In: *Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR*, 2016, ISSN 2336-517X

Dozorce oddělení výkonu trestu je přímo podřízen inspektorovi dozorčí služby, dále jen „IDS“. Službu vykonává na dozorčích stanovištích nebo vymezeném úseku v ubytovně odsouzených.

3.1 PRÁVNÍ NORMY UPRAVUJÍCÍ DOZORČÍ SLUŽBU

Při výkonu služby je dozorce povinen řídit se následujícími právními normami:

- zákonem o Vězeňské službě a justiční strážci ČR, ve znění pozdějších předpisů
- zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů
- zákonem o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláškou ministerstva spravedlnosti ČR, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody
- nařízením generálního ředitele VS ČR, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků VS ČR při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence, ve znění pozdějších předpisů
- nařízením generálního ředitele VS ČR o vězeňské a justiční strážci, ve znění pozdějších předpisů
- nařízení generálního ředitele VS ČR, kterým se upravují pravidla služební zdvořilosti a pořadová příprava ve VS ČR, ve znění pozdějších předpisů
- nařízení generálního ředitele VS ČR, o hlášení mimořádných událostí ve VS ČR
- nařízení generálního ředitele VS ČR, kterým se vydává organizační řád VS ČR, ve znění pozdějších předpisů
- nařízení generálního ředitele VS ČR o předcházení, zabránění a včasné odhalování násilí mezi obviněnými, odsouzenými a chovanci, ve znění pozdějších předpisů
- nařízení generálního ředitele VS ČR, o stejnokrojích příslušníků VS ČR, ve znění pozdějších předpisů
- organizačním řádem příslušné věznice

- vnitřním řádem příslušné věznice pro odsouzené muže a odsouzené ženy, v platném znění.

3.2 HLAVNÍ POVINNOSTI DOZORCE

Dozorce je povinen zejména:

- nepřipustit neoprávněný pohyb odsouzených bez doprovodu příslušníka nebo zaměstnance VS ČR, nepřipustit neorganizovaný pohyb odsouzených ve věznici
- nepodávat žádné informace o odsouzených neoprávněným osobám
- s odsouzenými jednat pouze v mezích stanovených právními normami a vnitřními předpisy VS ČR souvisejícími s výkonem služby, netykat jim a neužívat neslušných výrazů
- v případě napadení se účelně bránit a nepřipustit, aby se vězněné osoby dostaly dále do prostoru věznice (zahodit klíče, magnetické čipy od dveří, atd.)
- řídit se vnitřní bezpečností věznice při zacházení s vězněnými osobami, při vstupu na jednotlivá oddělení vězněných osob postupovat podle těchto zásad. V souladu se zásadami vnitřní bezpečnosti otevírat a vstupovat do cel vězněných osob nebo oddělení, kde nejsou vězněné osoby uzamčeny v ložnicích či celách, vždy se zajištěním, vyjma případů přímého ohrožení života, kde hrozí nebezpečí z prodlení (v takovém případě před samostatným otevřením cely informuje IDS). V době, kdy jsou vězněné osoby mimo ložnice
- při předvádění dodržovat bezpečnou vzdálenost od vězněné osoby, kterou musí mít neustále v dohledu před sebou
- vznikne-li mimořádná událost, uvědomit o ní v co nejkratší době nadřízeného a následně zpracovat Služební záznam a v případě použití donucovacích prostředků zajistit zpracování Záznamu o použití donucovacích prostředků se všemi náležitostmi
- mít přehled o vězněných osobách, ke kterým jsou přijata bezpečnostní opatření a zabezpečovat jejich důsledné plnění

- v případě zastupování dozorce na jiném dozorčím stanovišti nebo vymezeném úseku dozorčího stanoviště přebírat jeho povinnosti v plném rozsahu
- dodržovat stanovenou stejnokrojovou kázeň v celém areálu věznice
- spolupracovat s vychovateli a řídit se jejich pokyny při zabezpečování celkové činnosti na příslušném oddělení (ubytovně)
- při výkonu služby využívat identifikační karty vězňených osob
- u osob zařazených ve jmenném seznamu vytipovaných osob dle Nařízení GŘ VS ČR, o předcházení, zabránění a včasném odhalování násilí mezi obviněnými a odsouzenými a chovanci, ve znění pozdějších předpisů, provádět kontrolu cel (oddělení), kde jsou umístěni dle stanoveného času, který je uveden ve jmenném seznamu vytipovaných osob. V případě důvodného podezření, že stopy na těle vězněné osoby jsou v přímé souvislosti se spáchaným násilím, zajistí službukonající dozorce u této vězněné osoby neprodlené vyšetření lékařem, a to i v případě, že vězněná osoba toto odmítá. O události informuje nejbližší nadřízené (IDS)
- vstupy na oddělení kde jsou umístěny odsouzené osoby mít v průběhu služby řádně uzavřeny
- rozhodně, důrazně a účinně reagovat a řešit všechna jednání vězňených osob, v jejichž důsledku by mohl být mařen účel výkonu trestu odnětí svobody – např. křičení z oken, „motákování“, „koňování“, navazování nedovolených styků, ukrývání nepovolených věcí, ničení cel (oddělení, ubytovny)
- nepřipustit na dozorčích stanovištích úseku výkonu trestu bezdůvodný pohyb odsouzených (údržbáři, výdejčí stravy apod.), v případě zjištění tyto zadrží a předá IDS
- provádět v průběhu dozorčí služby nepravidelné kontroly cel na příslušném oddělení (ubytovně) v intervalu ne delším jak 1 x za 2 hodiny, pokud není stanoveno jinak
- v průběhu výkonu služby provádět do knihy předání a převzetí služby zápis časového snímku dne (např. početní prověrka stavu, koupání, výdej stravy, technické a dílčí prohlídky, provedení kontrol cel/ložnic/oddělení,

s uvedením jejich času a výsledku, podstatné události či poznatky z průběhu služby). Dozorčí dokumentace musí být službukonajícím dozorcem vedena řádně, aktuálně, čitelným způsobem a v odpovídající úpravě. Vedenou dokumentaci vždy zabezpečit tak, aby její obsah byl skryt před vězňenými osobami a dalšími neoprávněnými osobami

- zodpovídat za užívání elektrického osvětlení na celách (odděleních, ubytovnách) vězňených osob
- při každém vyvedení odsouzeného z cely a před umístěním zpět na celu provést vždy preventivní osobní prohlídku. Před výslechem, eskortou, nebo umístěním do nemocnice Vězeňské služby ČR provést vždy službukonajícím dozorcem ve spolupráci s předvádějícím příslušníkem důkladnou osobní prohlídku věcí, které má vězňená osoba u sebe
- dbát na osobní hygienu a využívat ochranných pomůcek při služebním styku s odsouzenými. Při provádění všech druhů prohlídek je povinen používat ochranné rukavice (zejména jednorázové hygienické rukavice)
- při každém vstupu oprávněných osob do cely (oddělení) tyto zajišťovat
- spolupracovat s odbornými zaměstnanci OVT při naplňování oprávněných zájmů vězňených osob
- spolupracovat s vychovateli a odbornými zaměstnanci OVT při zajišťování preventivně výchovných, vzdělávacích, zájmových a sportovních programů a aktivit u vězňených osob
- v případě zjištění pohybu nepovolané osoby po oddělení zjistit, o koho se jedná, účel vstupu a informovat IDS
- věnovat zvýšenou pozornost vězňeným osobám, které se vrátily od soudu, z výslechu, nově přibylým a samostatně umístěným
- při převzetí stanoviště se zaměřit na poznatky a informace předávající služby. Stanoviště dozorčí služby přebírat dle stanoveného inventáře uložených písemností a technických prostředků. Do knihy předání a převzetí služby zaznamenávat zvláště předání RDST, kterou má přidělenou na dozorčím stanovišti, včetně její technické a funkční neporušenosti

- mít neustálý přehled o činnostech a o početním stavu odsouzených ve svěřeném úseku, na pracovištích, eskortách a dalších odsouzených mimo příslušný ubytovací oddíl
- po provedeném rozdělení směny převzít stanoviště, provést fyzickou prověrku početního stavu odsouzených osob a výsledek hlásit IDS
- osobně zajišťovat kontrolu všech odsouzených při vstupu a odchodu z ubytovny odsouzených, přitom v plném rozsahu provádět prohlídky stanovené platným Nařízením GŘ VS ČR, o vězeňské a justiční stráž, ve znění pozdějších předpisů
- vede stanovenou dokumentaci dle inventáře uložených písemností a technických prostředků na určeném dozorčím stanovišti
- střídání jiným příslušníkem vždy hlásit a zaznamenat do dokumentace s uvedením doby střídání, funkce, hodnosti a příjmení příslušníka, který jej střídá
- denně se seznamovat s rozpisem služeb
- plnit další úkoly stanovené vedoucím oddělení výkonu trestu (VOVT) a jeho zástupci.

Další úkoly dozorce:

- V případě pověření plněním úkolů vězeňské stráže, při vzniku mimořádných událostí, plní úkoly stanovené vedoucím oddělení Vězeňské stráže, a to v rozsahu odpovídajícím úkolům uvedených v Katalogu činností v bezpečnostních sborech pro tarifní třídu, ve které je zařazen.

3.3 ZAKÁZANÉ ČINNOSTI DOZORČÍ SLUŽBY

Dozorcům je na stanovišti zakázáno:

- Vykonávat jakoukoliv činnost, která nesouvisí s výkonem služby na daném dozorčím stanovišti, nebo je v rozporu s účelem výkonu trestu odnětí svobody a vnitřní bezpečnosti
- Bez pokynu oprávněného zaměstnance přemísťovat odsouzené na jiné cely a oddělení

- Požívat (donášet) na dozorčí stanoviště (oddělení) alkoholické nápoje, omamné a psychotropní látky, léky, léčiva, záznamovou a komunikační techniku (mobilní telefony, diktafony, soukromé RDST apod.), radiopřijímače, televizní přijímače, knihy, denní tisk, časopisy a jiné věci nesouvisející s vlastním výkonem dozorčí služby
- Vydávat vězněným osobám léky, pokud v odůvodněných případech nerozhodne VOVT nebo jeho nadřízený jinak
- Spát, odpočívat vleže, číst na dozorčím stanovišti a vykonávat jakoukoliv činnost nesouvisející s výkonem služby
- Odkládat stanovenou výstroj a výzbroj. Výstroj a výzbroj, kterou nemusí mít u sebe je povinen uložit na místo, kde nemůže být zneužita nebo odcizena
- Vnitřní předpisy a nařízení VS ČR a jím vedenou dokumentaci vždy zabezpečit tak, aby její obsah byl vždy skryt před vězněnými osobami a dalšími neoprávněnými osobami
- Sdělovat vězněným osobám informace nesouvisející s vlastním výkonem služby, např. osobní informace, osobní informace o jiných zaměstnancích VS ČR a další informace, které nejsou v jeho kompetenci
- Zdržovat se v kanceláři vychovatelů nebo odborných zaměstnanců OVT
- Opouštět stanoviště bez vědomí IDS.

4 ZVLÁŠTNÍ OPATŘENÍ A ÚKONY PŘI PRÁCI S ODSOUZENÝMI

Na rozdíl od obviněných ubytovaných na oddělení výkonu vazby, kteří jsou bez možnosti vzájemně se v celách navštěvovat, se na oddělení výkonu trestu odnětí svobody otevírají celové dveře ve stanovený čas a odsouzení se mohou volně pohybovat. V rámci oddělení si mohou vězni vypomáhat například v zásobách kávy, cigaret, apod. Vycházky odsouzených probíhají za přítomnosti dozorců na vycházkových dvorech. Pouze vězni s určitými bezpečnostními opatřeními musí vykonávat vycházku v tzv. vycházkových boxech, jednotlivě, bez možnosti styku

s vězni v jiných vycházkových boxech. Vycházkový box je uzavřený prostor o velikosti 2 x 2 metry, kde vrchní část zakrývá pletivo proti možnému útěku vězněné osoby. Právě izolace a neuspokojení svých potřeb vyvolává u vězněných osob agresivitu a to zejména k personálu. Dozorci musí být tudíž připraveni a v případě napadení se účelně bránit. Toto jednání vězněných osob zvyšuje nároky na psychiku dozorce, který musí na takové případy reagovat velmi rychle a ihned učinit opatření k záchraně života a zdraví. Spousta těchto případů má ale charakter spíše demonstrativní, kdy je účelem odsouzených především sebepoškozování a snaha se dostat do zdravotnického zařízení. Riziko napadení ze strany vězňů hrozí například i z jejich jednání v minulosti. Tito vězni bývají zařazeni do seznamu vytipovaných osob a podle nařízení GŘ 12/2012 Sb. jim je přidělen status MPN (možný pachatel násilí). Vytipovanou osobou se kromě MPN rozumí též MON (možný objekt násilí), nebo NMÚ (nízká mentální úroveň), STH (snížená tělesná hmotnost), DVO (další vytipovaná osoba) a DVO-P (další vytipovaná osoba s výkonem profese). U takto vytipovaných vězňů zařazených do seznamu se musí uvést:

- Druh omezení osobní svobody
- Jméno
- Příjmení
- Identifikační kód vězně
- Umístění v ubytovacím prostoru věznice
- Označení příslušnou zkratkou například MON, MPN, ...

4.1 ZAŘAZOVÁNÍ ODSOUZENÝCH DO SEZNAMU VYTYPOVANÝCH OSOB

Každou aktualizaci tohoto seznamu schválí VOVT a zašle ji zaměstnancům věznice, kteří se podílejí na opatřeních a úkolech. Osobní spis vězněné osoby je označen na titulní straně příslušnou zkratkou v rubrice „nebezpečnost“. Dozorci musí osobám uvedeným v seznamu vytipovaných osob, věnovat zvýšenou pozornost, provádět kontroly v častějších intervalech, v krajních případech umístit odsouzeného do cely vybavené kamerovým systémem. Výsledky provedených kontrol musí dozorce přesně zaznamenávat do příslušné dokumentace a musí mít přehled o umístění dotyčné vězněné osoby. Ředitel věznice určí zpravidla na návrh VOVT, vlastní opatření, která

zahrnují mimořádné lékařské prohlídky a zrakové prohlídky. Zahrnují zejména zvýšené kontroly, realizované v intervalech do jedné hodiny, na základě individuálního posouzení a při zohlednění případných rizik i v intervalu kratším. Dozorce, který provádí dohled na pracovišti, nebo při specifických typech uvěznění například ve vězeňské nemocnici je povinen mít o odsouzeném zařazeném v seznamu vytipovaných osob přehled, věnovat mu zvýšenou pozornost a uplatňovat opatření stanovená ředitelem věznice.²²

Dále je uvedeno podrobnější vymezení jednotlivých skupin vytipovaných vězňených osob:

Snížená tělesná hmotnost (STH)

Při preventivní vstupní lékařské prohlídce vězňených osob ve výkonu trestu odnětí svobody lékař určí vězňenou osobu s výrazně sníženou tělesnou hmotností. Na základě těchto údajů od lékaře vedoucí oddělení výkonu trestu bez zbytečného odkladu rozhodne o zařazení této osoby do seznamu vytipovaných osob.

Nízká mentální úroveň (NMÚ)

Psycholog věznice z podnětu lékaře v průběhu výkonu trestu určí vězňenou osobu se zjevnou nízkou mentální úrovní a provede odborné posouzení. Na základě těchto údajů od psychologa zařadí vedoucí oddělení výkonu trestu bez odkladu takovou osobu do seznamu vytipovaných osob.

Možný objekt násilí (MON)

Další osobou, která může být nežádoucím objektem zájmu ostatních vězňených osob, je osoba lehce zranitelná a hrozí jí z toho důvodu riziko fyzického napadení nebo sexuálního zneužívání. (například osoba, která je odsouzena za násilný trestný čin proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, nebo za trestný čin proti rodině a dětem).

---

²² Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 21 ze dne 23. května 2012, o předcházení, zabránění a včasném odhalování násilí mezi obviněnými, odsouzenými a chovanci. In: *Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR*, 2016, ISSN 2336-517X

Odsouzený je zařazen do seznamu podle poznatků a informací zaměstnanců oddělení výkonu trestu. Vedoucí tohoto oddělení jej neprodleně zařadí do seznamu vytipovaných osob.

Možný pachatel násilí (MPN)

Vězněnou osobou, která má sklony k agresivnímu jednání nebo páčání násilí, mohou zaměstnanci věznice navrhnout k zařazení do seznamu jako možného pachatele násilí. Zohledňuje se aktuální chování vězně a informace z jeho spisu. (například míra schopnosti sebeovládání, fyzické předpoklady, závažnosti spáchané trestné činnosti a způsobu jejího provedení a následků). Vedoucí zaměstnanec bez odkladu rozhodne o zařazení vězněné osoby do seznamu vytipovaných osob. Tato osoba se v žádném případě nesmí umístit do cely nebo ložnice s vězněm zařazeným do seznamu jako STH, NMÚ, MON nebo DVO-P.

Další vytipovaná osoba (DVO)

Další vytipovanou osobou, která se zařazuje do seznamu, je odsouzený, proti kterému je vedeno medializované trestní stíhání pro zvlášť závažnou trestnou činnost, nebo trestnou činnost spáchanou na dítěti, nebo odsouzená osoba známá z veřejného či politického života. Na základě rozhodnutí ředitele věznice, vedoucí oddělení výkonu trestu bez zbytečného odkladu zajistí, aby taková osoba byla začleněna do seznamu vytipovaných osob. Originál rozhodnutí je založen v osobním spise, jeho kopie potom do dokumentace vedené vedoucím oddělení výkonu trestu.

Další vytipovaná osoba charakteristická výkonem profese (DVO-P)

Posledním typem v seznamu vytipovaných osob je odsouzený, který je charakteristický výkonem profese. Jedná se většinou o odsouzeného, který v době pěti let před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody anebo v souvislosti s nařízeným trestem, byl příslušníkem ve služebním poměru, nebo zaměstnancem v pracovním poměru k bezpečnostnímu sboru České republiky, vojákem armády České republiky, příslušníkem vojenského zpravodajství České republiky nebo strážníkem obecní policie.

4.2 VYŘAZOVÁNÍ ODSOUZENÝCH ZE SEZNAMU VYTYPOVANÝCH OSOB

Vězněnou osobu s výrazně sníženou tělesnou hmotností (STH) je oprávněn na základě posouzení lékaře ve věznici vedoucí oddělení výkonu trestu vyřadit ze seznamu. Odsouzeného s nízkou mentální úrovní (NMÚ), odsouzeného, který je možným objektem násilí (MON) a vězněnou osobu jako možného pachatele násilí (MPN) je oprávněn vyřadit vedoucí oddělení výkonu trestu na základě posouzení psychologa a doporučení dozorce. Vězněné osoby jako další vytipovaná osoba (DVO) a vytipovaná osoba charakteristická výkonem profese (DVO-P) mohou být vyřazeny ze seznamu jen základě písemného rozhodnutí ředitele věznice. Originál rozhodnutí obsahující důvody vyřazení se vždy založí do druhé části osobního spisu vězněné osoby, jeho kopie do dokumentace vedené vedoucím oddělení výkonu trestu. Po vyřazení těchto vězňů ze seznamu vytipovaných osob, dozorce vymaže z jejich identifikačních karet výše uvedené značky.

4.2.1 OPATŘENÍ A ÚKONY PROVÁDĚNÉ V SOUVISLOSTI SE ZJIŠTĚNÝM NÁSILÍM U ODSOUZENÝCH

Pokud dozorce zjistí případ fyzického násilí mezi vězněnými osobami a objeví na těle odsouzeného stopy po fyzickém násilí a má podezření, že se vězněné osoby navzájem napadli, učiní adekvátní opatření, aby zamezil takovému násilí. Poskytne první pomoc nebo zajistí lékařské ošetření zraněným a neprodleně oznámí bez zbytečného odkladu takovou skutečnost svému přímému nadřízenému. Dozorce, který jako první zjistí okolnosti násilí mezi vězněnými osobami, musí zpracovat záznam o zjištění fyzického násilí. Do formuláře uvede kromě údajů o vězněné osobě, kdy a za jakých okolností k násilí došlo, zajištění stop, místo a čas vzniku násilí, svědky, grafické vyznačení místa stop fyzického násilí na těle do nákresu, jméno, příjmení a funkční zařazení zpracovatele záznamu, datum sepsání, záznam podepíše a předá svému přímému nadřízenému.

4.2.2 SPECIALIZOVANÁ ODDĚLENÍ

Mimo standardních oddělení pro odsouzené jsou ve věznicích i specializovaná oddělení. Dozorci se snaží, aby odsouzení z těchto oddělení, s duševními poruchami, mladiství, trvale pracovně nezařaditelní, krizového oddělení a oddělení výkonu kázeňských trestů, bezproblémově vykonávali svůj trest odnětí svobody a po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody se byli schopni zařadit do běžného života. Pro službu dozorce v těchto odděleních je potřeba vyšší kvalifikace, z tohoto důvodu jsou zde dozorcí zařazováni automaticky do páté tarifní třídy, ve služební hodnosti inspektor s hodnostním označením praporčík.²³

5 VÝZBROJ, VÝSTROJ A TECHNICKÉ PROSTŘEDKY DOZORCŮ

Pro bezchybné plnění povinností je příslušník VS ČR vyzbrojen ve stejnokroji, vyzbrojen, zajištěn technickými bezpečnostními prostředky a seznámen s možnými donucovacími prostředky a jejich použitím. S nimi seznamuje další text.

5.1 DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY

Donucovacích prostředků smí příslušník použít proti osobám ohrožujícím zdraví, nebo i život, poškozujícím majetek, nebo se snažících mařit účel výkonu vazby, trestu odnětí svobody, nebo zabezpečovací detence. Proti osobám narušujícím pořádek a bezpečnost ve věznicích, budovách soudů, státních zastupitelstvích, ministerstva,

---

²³ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 21 ze dne 1. března 2010, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. In: *Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR*, 2016, ISSN 2336-517X

blízkosti střežených objektů a budovách pro výkon trestu a dalších prostorách Vězeňské služby.²⁴

Donucovacími prostředky se rozumí:

- hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany
- předváděcí řetízky
- pouta
- poutací popruhy
- pouta s poutacím opaskem
- slzotvorný, elektrický, nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek
- obušek, nebo jiný úderný prostředek
- služební pes
- vodní stříkač
- zásahová výbuška
- expanzní zbraně
- úder střelnou zbraní
- hrozba střelnou zbraní
- varovný výstřel
- vytlačování štítem
- vytlačování vozidlem
- prostředek k zamezení prostorové orientace.

5.2 VÝZBROJ DOZORCE

Při výkonu své služby jsou příslušníci VS ČR, vyzbrojeni a vystrojeni v závislosti na potřebách své funkce. Služební zbraně mají dozorcí pouze v případě, že jsou pro výkon dozorcí služby veleni mimo věznici, například při dozorování na vnějším střeženém pracovišti. Zbraň smí příslušník použít jestliže:

---

²⁴ Zákon č. 555 ze dne 10. prosince 1992, o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky ve znění pozdějších předpisů. In: *usnesení České národní rady*, 1992, částka 112/1992. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

- Jedná v případě nutné obrany nebo krajní nouze
- Musí překonat odpor, který by mohl zmařit služební zákrok. Toto neplatí, jestliže je možné tento odpor překonat jinak
- Hrozí útěk vězně a příslušník se tomuto útěku snaží zabránit
- Je ohrožen chráněný nebo střežený objekt, nebo stanoviště a výzva k upuštění od útoku by byla marná
- Je nutné zneškodnit zvíře, které ohrožuje zdraví nebo dokonce život osob.

Střelnou zbraň smí použít příslušník pouze tehdy, jestliže by použití donucovacích prostředků bylo neúčinné.

5.2.1 OMEZENÍ POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Určitým omezením, stejně jako použití střelné zbraně podléhá i použití ostatních donucovacích prostředků. Toto omezení se vztahuje ke specifickým osobám, jako jsou osoby vysokého věku, těhotné ženy, osoby se zdravotním postižením, nebo osoby mladší patnácti let. Zákon hovoří, že proti výše uvedeným osobám nelze použít:

„Úderů a kopů sebeobrany, pout s poutacím opaskem, slzotvorných, elektrických nebo jiných obdobně dočasně zneschopňujících prostředků, obušku a jiného úderného prostředku, služebního psa, vodního stříkače, zásahové výbušky, expanzní zbraně, úderu střelnou zbraní, varovného výstřelu a střelné zbraně“²⁵.

Tato uvedená omezení neplatí, pokud útok těchto lidí ohrožuje zdraví lidí, nebo život lidí, nebo hrozí větší škoda na majetku či je potřeba zabránit útěku vězněné osoby. Pokud zakročí příslušníci VS ČR pod jednotným velením, o použití donucovacích prostředků a střelné zbraně rozhoduje velitel zákroku za podmínek uvedených v zákoně.

---

²⁵ Zákon č. 555 ze dne 10. prosince 1992, o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky ve znění pozdějších předpisů. In: *usnesení České národní rady*, 1992, částka 112/1992. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

5.3 ZABEZPEČOVACÍ TECHNIKA

Dozorčí služba má kromě své režimové funkce i rozhodující podíl na zabezpečení vnitřní bezpečnosti v objektech VS ČR. Jejím úkolem je zajistit, aby obvinění a odsouzení dodržovali stanovený pořádek a kázeň, s cílem vytvořit bezpečné podmínky pro personál i pro vězněné osoby. V objektech VS ČR se používá široký okruh spojovacích a signálně zabezpečovacích prostředků, ty slouží především proti útěku vězňů, napadení, vloupání nebo požáru a zvyšují tak bezpečnost příslušníků VS ČR a také umožňují přenášení informací a archivaci jednotlivých událostí.²⁶

Zabezpečovací technikou se rozumí technické prostředky a zařízení, které příslušník VS ČR používá za účelem zamezení, nebo předcházení ohrožení zdraví a života osob, k vyhledávání radiotelekomunikační techniky ve vazebních věznicích a věznicích, k zabezpečení ochrany majetku a k zabránění nedovolené komunikace mezi osobami ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody. Používáním této zabezpečovací techniky se nesmí zasahovat do ústavou zaručených práv a svobod. Dalšími zvláštními technickými prostředky jsou speciálně vyčleněné finanční prostředky, které se využívají k úhradě některých výdajů v souvislosti s použitím zabezpečovací techniky. Na toto nakládání s finančními prostředky se právní předpisy, které upravují hospodaření s peněžními prostředky státu, nevztahují. Podpůrné a operativně pátrací prostředky se mohou používat pouze v souladu s účelem výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody a v žádném případě nesmí omezovat práva jiných osob. Nesmí se používat především při styku mezi osobou ve výkonu vazby, nebo výkonu trestu odnětí svobody a jejím obhájcem.

5.4 STEJNOKROJE PŘÍSLUŠNÍKŮ VS ČR

Každý příslušník VS ČR koná službu zpravidla ve služebním stejnokroji. Svou příslušnost k VS ČR prokazuje služebním průkazem, který má identifikační štítek

---

²⁶ BAJCURA, Lubomír. *Sborník referátů z mezinárodní konference: Evropské vězeňské systémy*. 1. vyd. Praha: 2004. ISBN 80-239-3645-X

s identifikačním číslem. Na odděleních výkonu vazby, výkonu trestu, nebo zabezpečovací detence, příslušník prokazuje svou totožnost taktéž identifikačním štítkem. Ve výjimečných případech prokazuje příslušník svoji příslušnost k VS ČR ústním prohlášením „Vězeňská služba“, a to když okolnosti služebního zákroku neumožňují příslušníkovi prokázat svou příslušnost stanoveným způsobem. Podrobnosti o prokazování příslušnosti k VS ČR stanoví vyhláška ministerstva. Tu musí prokázat i příslušník, který koná službu v občanském oděvu. Vzhled stejnokrojů je určen především střihem a barvou. Uniforma je označena resortními znaky a hodnotným označením na náramenících. Na rukávech bund, svetrů, pláštěů či košil tmavomodré barvy je stejnokroj označen textilními znaky Vězeňské služby ČR (a to na pravém rukávu), s domovenkou „Vězeňská stráž“. Státní znak České republiky se nosí na rukávu levém.²⁷

6 DRUHY A TYPY VĚZNIC A ZDRAVOTNÍ PÉČE

6.1 TYPOLOGIE VĚZNIC

V současné době je v České republice 36 věznic, z toho deset vazebních. Dělíme je na čtyři typy:

- Věznice s dohledem
- Věznice s dozorem
- Věznice s ostrahou
- Věznice se zvýšenou ostrahou

Odsouzený je po nástupu trestu umístěn do přijímacího oddělení, kde jsou provedena velmi důkladná lékařská vyšetření a stanovena zdravotní klasifikace vězně. O umístění odsouzeného do konkrétní věznice rozhodne dispečer generálního ředitelství VS ČR. Je přihlíženo i k tomu, pokud je to možné, aby odsouzený vykonával trest co

---

²⁷ Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 18. 1. 2011, dostupné z: <http://vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/uniformy-prislusniku-vs-cr-8307>

nejblíže ke své rodině. Odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody podle § 7 zák. č. 169/1999 Sb., musí být odděleni následujícím způsobem:

- Muži od žen
- Mladiství od dospělých
- Recidivisté od prvotrestaných odsouzených
- Za úmyslně spáchané trestné činy od odsouzených za trestné činy z nedbalosti
- Trvale pracovní nezařaditelní
- S poruchami duševními a poruchami chování
- S uloženým ochranným léčením

Každá věznice musí mít uspořádané stavebně-technické zázemí, jako jsou zdi, ploty nebo signalizace. Liší se i systémem dozoru nad pohybem vězňů (například zda se vězni mohou pohybovat po věznici sami nebo pouze za doprovodu zaměstnance nebo příslušníka VS ČR). Mimo těchto čtyř základních typů věznic jsou zřizovány zvláštní věznice:

- pro ženy,
- mladistvé
- matky s dětmi.

Zařazení odsouzených do následujících typů věznic určuje soud.²⁸ Soud může i v průběhu trestu měnit typ věznic.

6.1.1 VĚZNICE S DOHLEDEM, OZNAČOVÁNO JAKO „A“

Věznice s dohledem, je typ věznic, kde vykonávají odsouzení trest za trestné činy spáchané z nedbalosti, jsou zde umístěny většinou osoby, které ještě nebyly ve výkonu trestu odnětí svobody pro úmyslný trestný čin. V tomto typu věznic neprovádí dohled uniformovaní příslušníci, ale pouze vychovatelé. Vězni se mohou pohybovat po areálu věznice bez omezení, mají možnost požádat ředitele věznice o volný pohyb mimo

---

²⁸ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o Trestním řízení soudním (trestní zákoník). In: Usnesení národního shromáždění Československé socialistické republiky, 1961, částka 66/1961. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

věznici na různé kulturní akce, sportovní akce, nebo bohoslužby. Odsouzení pracují na pracovištích mimo věznici, též bez dozoru příslušníků VS ČR. Tito odsouzení mohou v mimopracovní době nosit vlastní oděv. Návštěvy mají odsouzení ve věznicích s dohledem povoleny jedenkrát týdně a není nutná přítomnost dozorců. Jednou za dva týdny může ředitel věznice povolit odsouzenému dočasně opustit věznici až na 24 hodin.²⁹

6.1.2 VĚZNICE S DOZOREM, OZNAČOVÁNO JAKO „B“

Druhým typem věznice je věznice s dozorem. Do těchto věznic se zařazují osoby, které byly již opakovaně trestány za trestné činy spáchané z nedbalosti, nebo, které již byly ve výkonu trestu za úmyslný trestný čin, nebo pachatel, kterému byl uložen trest za úmyslný trestný čin ve výměře nepřesahující dva roky a který dosud nikdy nebyl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin. Odsouzení se mohou v prostorách věznice pohybovat pouze organizovaně zpravidla pod dozorem zaměstnance VS ČR. Pouze při plnění pracovních úkolů uvnitř věznice, mají povolen pohyb bez dozoru. Vězni mohou pracovat mimo areál věznice na vnějších nestřežených pracovištích a zaměstnanec VS ČR provádí pouze namátkovou kontrolu. Na vnitřních střežených pracovištích je pracovníci VS ČR kontrolují přibližně jedenkrát za hodinu. Mimo věznici mohou navštívit kulturní sportovní, nebo osvětové akce pouze vybraní odsouzení vždy v doprovodu zaměstnance VS ČR. Návštěvy jsou u těchto vězňů povoleny jedenkrát za

6.1.3 VĚZNICE S OSTRAHOU, OZNAČOVÁNO JAKO „C“

Do tohoto typu věznic jsou umístovány osoby za úmyslný trestný čin, a které nesplňují podmínky pro zařazení do jiného typu věznice. Ložnice, ubytovny a další místnosti ve věznicích jsou napojené na signalizační zařízení a neustále zamčené. V této věznicích se mohou pohybovat vězněné osoby pouze za přítomnosti a dohledu příslušníků VS ČR. Výjimku může udělit pouze ředitel věznice, a to jen osobám ve věznicích pracujících. Odsouzení pracují většinou na pracovištích umístěných uvnitř věznice,

---

²⁹ SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie 2 díl: Teorie a praxe zacházení s vězněnými osobami*. 1. vyd. Liberec:2007. ISBN 978-80-7372-204-3

nebo na vnějších střežených pracovištích. Mimo věznici se kulturní akce organizují vždy pod dohledem zaměstnance VS ČR, a to pouze pro odsouzené umístěné ve výstupním (předpropouštěcím) oddělení. Návštěvy u tohoto typu věznice bývají povoleny pouze jedenkrát v měsíci, a to za neustálého dohledu pracovníků VS ČR. Jednou za dva měsíce může ředitel věznice povolit odsouzenému opustit věznici až na 24 hodin.³⁰

6.1.4 VĚZNICE SE ZVÝŠENOU OSTRAHOU, OZNAČOVÁNO JAKO „D“

Posledním typem věznice v České republice, je věznice se zvýšenou ostrahou. Zde jsou převážně umístěni odsouzení na doživotí. Jsou to obvykle nebezpeční recidivisté, osoby odsouzené za zvlášť závažný úmyslný trestný čin, odsouzené k trestu odnětí svobody v trvání minimálně osmi let. Do tohoto typu věznice mohou být přeřazeny osoby, které byly odsouzeny za úmyslný trestný čin, nebo které v posledních pěti letech uprchly z vazby, nebo z výkonu trestu proto, aby se zabránilo jejich dalšímu možnému útěku. Po věznici se odsouzení musí pohybovat výhradně pod dozorem příslušníka VS ČR, v celách jsou uzamykáni, pracují pouze na střežených pracovištích uvnitř věznice, nebo přímo v celách. Odsouzeným se v žádném případě nepovoluje volný pohyb po věznici, a to ani při plnění pracovních úkolů. Návštěvy se mohou uskutečnit pouze pod dohledem příslušníka VS ČR.³¹

6.1.5 ÚSTAV PRO VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

Ústav pro výkon zabezpečovací detence je věznice novějšího typu a podle zákona 129/2009 Sb., o výkonu zabezpečovací detence, a má působit na chovance výchovně a terapeuticky. Jsou zde umístěni duševně nemocné osoby a sexuálně nebo psychicky narušení pachatelé, kteří spáchali závažné úmyslné trestné činy, a jejich pobyt na svobodě nebo v psychiatrických léčebnách je pro společnost zvlášť nebezpečný. Je to

---

³⁰ SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie 2 díl: Teorie a praxe zacházení s vězněnými osobami*. 1. vyd. Liberec:2007. ISBN 978-80-7372-204-3

³¹ SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie 2 díl: Teorie a praxe zacházení s vězněnými osobami*. 1. vyd. Liberec:2007. ISBN 978-80-7372-204-3

ústav se zvláští ostrahou a léčebnými vzdělávacími, psychologickými, rehabilitačními a pedagogickými programy.³²

V každé věznici na území České republiky se nachází zdravotnické středisko, které poskytuje zdravotní péči. Počet lékařů a sester se liší podle počtu odsouzených v jednotlivých věznicích a také podle charakteru věznice. VS ČR poskytuje také lůžkovou péči, a to ve dvou nemocnicích. Tyto dvě nemocnice jsou součástí Vazební věznice Praha-Pankrác a Vazební věznice Brno.

Bezpečnost vězeňských zařízení lze posuzovat z několika pohledů. V první řadě je to bezpečnost z pohledu celospolečenského. V zásadě jde o to, aby odsouzení z věznic neutíkali, neohrožovali společnost v době, kdy si mají odpykávat spravedlivý trest. Druhým atributem bezpečného vězeňského zařízení je otázka bezpečnosti pro jeho personál. Tomu by mělo být podřízeno stavební řešení, nasazení a využívání technických prostředků a v neposlední řadě užití režimových opatření. To by mělo zajistit snížení případného ohrožení personálu vězňenými osobami. Vězeňský personál by měl být dobře vycvičený, dostatečně sebevědomý a vnitřně spokojený se svou prací, ale skutečnost je jiná. V otázce přípravy vězeňského personálu není stále dosaženo optima, jak v délce trvání přípravného období, tak v jeho náplni. Negativní roli sehrává i fakt, že se nedaří i přes prodloužení základní odborné přípravy tuto dobu určenou pro praktickou přípravu ve věznicích plně využít. Prioritou by mělo být zaměstnávat pouze dokonale vycvičeného a připraveného pracovníka. Samotná příprava nového pracovníka stojí nemalé úsilí a vysoké finanční nároky, a proto je v zájmu Vězeňské služby snižovat počty odcházejících. Fluktuace je stále velmi vysoká, a to z několika důvodů. Prvním z nich je pocit pracovníků VS ČR, že tato pro společnost velmi důležitá služba, není dostatečně finančně ohodnocena. Druhým faktorem je nízká společenská prestiž zaměstnání ve vězeňství v očích veřejnosti. Zde je předpoklad, že ani v budoucnu

---

³² Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 16. 8. 2013, dostupné z: <http://vscr.cz/veznice-opava-83/o-nas-1603/charakteristika-veznice-a-ustavu-pro-vykon-zabezpecovaci-detence-opava-527/veznice-a-ustav-pro-vykon-zabezpecovaci-detence-1230>

nedojde k nějakému radikálnímu zlepšení, neboť veřejnost zaujme vězeňství pouze v případě prezentace negativních jevů.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 METODY VÝZKUMU

Naplněním cíle této bakalářské práce bude realizováno prostřednictvím rozhovoru s vybraným vedoucím pracovníkem vybrané věznice a prostřednictvím výzkumu skupiny respondentů a zhodnocením informací, které budou shromážděny pomocí dotazníkového šetření. Cílem tohoto dotazníku je zjistit, jací jsou lidé, kteří ve Vězeňské službě pracují, jaké jsou jejich představy o zaměstnání, důvody nespokojenosti aj. Z metod výzkumu byl zvolen rozhovor, dotazování, pozorování, komparace a další. Jako výzkumný vzorek je stanoven jednotlivec i skupina respondentů.

7.1 ROZHOVOR

„Metoda rozhovoru (interview) je založena na přímém dotazování, tedy na verbální komunikaci výzkumného pracovníka s respondentem nebo s více respondenty.“³³ Pro tuto bakalářskou práci byla zvolena forma rozhovoru s jedním respondentem, neboť bude rozhovor realizován s vedoucím pracovníkem vybrané věznice.

Cílem dotazování bylo zjistit, jaký pohled na současnou problematiku českého vězeňství má odborník a vedoucí pracovník. Na základě získaných odpovědí bude zhodnoceno, zda je situace ve vězeňství pro dozorce v současné době příznivá.

Dne 25. ledna 2017 jsem provedl rozhovor s vybraným vysokým vedoucím pracovníkem vybrané věznice. Během rozhovoru byly dodrženy všechny zásady kvalitativního výzkumu. První dvě otázky jsou změřeny na veřejně známou problematiku o maximálním kapacitním využití českých věznic a na možnosti případného zlepšení. Další tři otázky zjišťují dostatečnost personálního zajištění.

---

³³ ŠVARCOVÁ, I. *Základy pedagogiky pro učitelské studium*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola chemicko-technologická, 2005. ISBN 80-70-80-573-0

Vzhledem k choulostivosti řešeného tématu nejsou uváděna konkrétní jména osob a příslušných vězeňských zařízení.

1. *Plánujete do budoucna rozšířit kapacitu věznice pro výkon trestu odnětí svobody?*

„V roce 2016 bylo rozhodnuto, že se bude trakt budovy A v přízemí rozšiřovat o 40 míst a to pro odsouzené, kteří jsou zařazeni pro výkon trestu odnětí svobody ve věznici s dozorem. V současné době se v tomto místě nachází eskortní oddělení, které se později přesune do suterénu budovy A. Dále se bude rozšiřovat budova číslo 18, v tomto případě se ještě neví, zdali budou v tomto objektu odsouzení pro výkon trestu odnětí svobody ve věznici s dozorem a ostrahou. V tomto případě by se jednalo o 50 míst. To je první varianta. Druhou variantou je, že by se v budově číslo 18 zřídil ústav pro výkon zabezpečovací detence s kapacitou 20 chovanců. Tento ústav by zde Vězeňská služba ČR ráda zřídila z toho důvodu, že v současné době se tyto ústavy nachází pouze na Moravě. Tato varianta je však zatím pouze ve fázi návrhu.“

2. *Bude se v nejbližší době provádět nějaká rekonstrukce v oddělení výkonu trestu?*

„V současné době se rekonstruuje suterén budovy A, o kterém jsme mluvili v předchozí otázce a jehož rekonstrukce bude dokončena v průběhu roku 2017 s kapacitou přibližně 50 míst. Bude se zde nacházet eskortní oddělení, které sem bude přesunuto z přízemí budovy A. Zatím byla zrekonstruována pouze dozorcí stanoviště, kanceláře vychovatelů a dalších pracovníků Vězeňské služby ČR. Přímo oddělení, kde jsou odsouzení rekonstruovat v současné době nelze, jelikož české věznice jsou kapacitně naplněny na 108 % a v případě rekonstrukce není možné odsouzené kamkoliv jinam přemístit. Osobně si myslím, že není žádný důvod k rekonstrukci, protože odsouzení jsou zde za trest a nepotřebují být v přepychu.“

3. *Plánujete navýšit počty dozorců v oddělení výkonu trestu?*

„V současné době se to neplánuje, jelikož jsou naplněny tabulkové stavy, nicméně vše záleží na tom, jak proběhne zvýšení kapacity věznic pro odsouzené. V tomto případě se bude personální stav navyšovat dle schválení Generálního ředitele, které stanoví, kolik tabulkových míst připadne na dané oddělení.“

4. *Myslíte si, že by bylo přínosné, aby všichni dozorcí byli zařazeni v páté tarifní platové třídě?*

„To bych já osobně velmi přivítal, avšak bohužel se nevejdeme do tabulek nařízení vlády, které stanoví činnost příslušníků bezpečnostních sborů. Sice jsou u nás ve věznici specializovaná oddělení jako trvale pracovní nezařaditelní odsouzení, krizové oddělení a oddělení výkonu kázeňských trestů, ale tato oddělení v současné době tabulkově zatím pokryjeme se stavem čtyř inspektorů na každé směně.“

5. *Příslušníci se účastní jednou za rok v mimopracovní době výcviku sebeobrany, je to podle Vás dostatečné?*

„Vím, že jedenkrát za rok je výcvik sebeobrany nedostatečný, nicméně každý příslušník Vězeňské služby ČR má možnost požádat komisaře pro služební přípravu, aby každý měsíc proběhla výuka sebeobrany. Tato možnost je pouze dobrovolná, proto jí velké množství příslušníků nevyužívá, většina dozorců se dostaví na výcvik, který je povinný, z toho důvodu je připravenost dozorců po fyzické stránce nedostačující.“

7.2 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazník je způsob psaného řízeného rozhovoru. Na dotazy, které jsou na rozdíl od rozhovoru psané, se vyžadují písemné odpovědi. Dotazník bývá řazen do tzv. metod subjektivních.

Dotazník umožňuje zkoumat i velký počet osob současně, takže v krátké době je možno získat velké množství výpovědí. Odpovědi však bývají často subjektivně zkreslené (i nevědomě). Pomocí dotazníků se často provádějí průzkumy mínění, které zjišťují názor osob na konkrétní problematiku. Zpětná vazba průzkumu mínění vzniká, když jsou výsledky analýzy shromážděných údajů oznámeny účastníkům průzkumu (např. zaměstnancům).³⁴

---

³⁴ KOHOUTEK, R. *Dotazník jako průzkumná metoda*. 10. 2. 2010. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>

Pro potřeby práce bylo touto metodou zjišťováno mínění o svém výkonu služby pracovníkům konkrétního pracoviště. Výzkumný vzorek tvoří všichni příslušníci z dozorcích směn oddělení výkonu trestu ve vybrané vazební věznici. Dotazníkové šetření bylo realizováno v době od 1. listopadu 2016 do 15. ledna 2017. Celkem bylo osloveno 50 respondentů, kteří odpovídali na osmnáct otázek s pěti až šesti možnými odpověďmi. Dotazník byl anonymní. Dotazník bezchybně vyplnili všichni respondenti, žádný dotazník nebyl shledán neplatným.

Výsledky tohoto výzkumu jsou využity pouze pro účely bakalářské práce a mají získat odpovědi na následující hypotézy:

H1 Příslušníci Vězeňské služby ČR se na základě svého zaměstnání charakterově mění

H2 Příslušníci Vězeňské služby ČR jsou na výkon práce v mimořádném prostředí dostatečně připraveni

H3 Důvodem fluktuace příslušníků Vězeňské služby ČR je špatné finanční ohodnocení, nedocnění povolání společností, nepravidelná pracovní doba

Zpracování dotazníkového šetření bude realizováno kvantitativním vyhodnocením odpovědí dotazovaných a ve vybraných případech doplněním důvodů, proč k danému jevu dochází. Následující text je zaměřen na vyhodnocení získaných odpovědí z dotazníků a jejich kvalifikace.

Výsledky dotazníkového šetření:

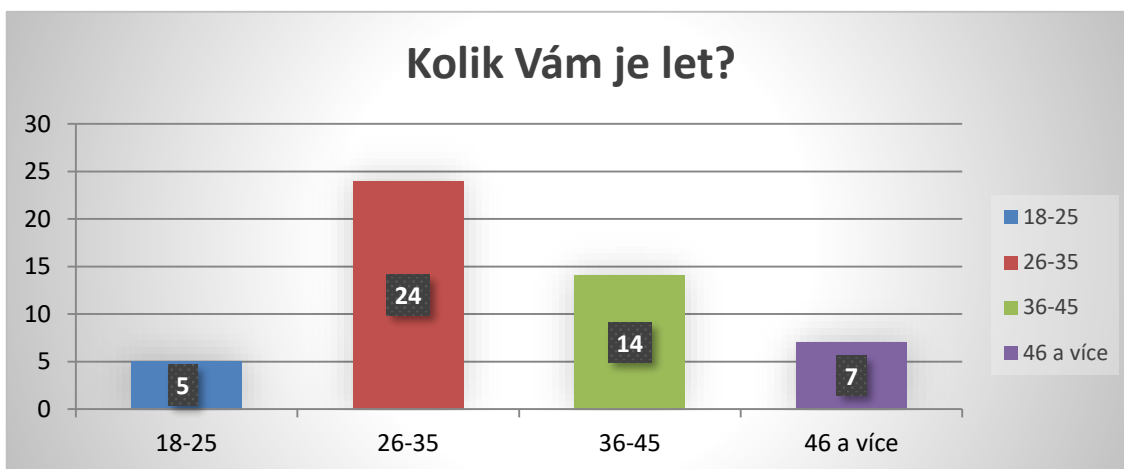
Otázka č. 1 Kolik Vám je let?

Tabulka 3 - Věk respondentů

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
18 – 25	5	10 %
26 – 35	24	48 %
36 – 45	14	28 %
46 a více	7	14 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 1 – Věk respondentů

Zdroj: vlastní průzkum

Z šetření vyplývá, že průměrný věk dotazovaných dozorců je v intervalu 26-35 let dosahuje 48 % a je zastoupen nejvíce. Přibližně jednu třetinu tvoří věkový interval dozorců 36-45 let. Z uvedeného zjištění je patrné, že stabilizace dozorců u téměř poloviny je zřejmě daná především jejich postupným budováním rodinného zázemí, které v současnosti stále více zapojuje muže při výchově dětí.

Otázka č. 2 Jak dlouho jste příslušníkem Vězeňské služby ČR?

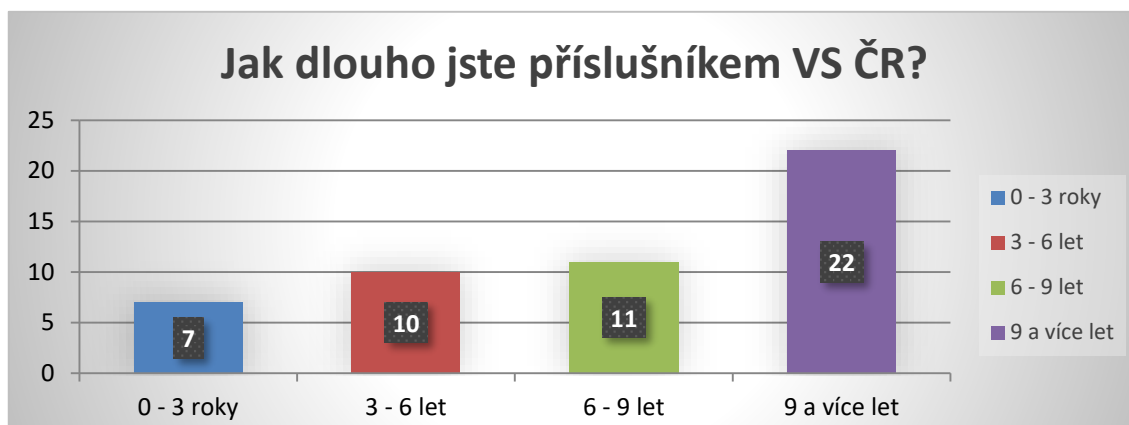
Tabulka 4 – Délka služby u VS ČR

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
0 – 3 roky	7	14 %
3 – 6 let	10	20 %
6 – 9 let	11	22 %
9 a více let	22	44 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 2 – Délka služby u VS ČR

Zdroj: vlastní průzkum

Délka služby respondentů je opět stanovena intervalově a z grafu je patrné, že největší zastoupení mají příslušníci VS ČR, kteří slouží 9 a více let, a to 44 %.

Otázka č. 3 Bydlíte na ubytovně, nebo dojíždíte z domova?

Tabulka 5 – Ubytování respondentů

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Na ubytovně	16	32 %
Dojíždím	34	68 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 3 – Ubytování respondentů

Zdroj: vlastní průzkum

Třetí otázka se týkala bydlení dozorců a obsahovala pouze dvě možnosti odpovědi. 32 % dotázaných bydlí mimo Prahu a využívá ubytovací zařízení pro příslušníky VS ČR.

Otázka č. 4 Jaké byly Vaše důvody ke vstupu do služebního poměru?

Tabulka 6 - Důvod vstupu do služebního poměru

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Ekonomické (plat)	20	38 %
Sociální jistoty (výsluha)	12	23 %
Práce s lidmi	6	11 %
Líbí se mi uniforma	5	9 %
Přechodná doba	10	19 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 4 – Důvod vstupu do služebního poměru

Zdroj: vlastní průzkum

V otázce číslo čtyři se mohli dotazovaní vyjádřit k důvodu jejich nástupu do služebního poměru. Nejvíce dotazovaných uvádí, jako zásadní důvod proč nastupovali

do služebního poměru k VS ČR platové (ekonomické důvody) 38 % a sociální jistoty 23 % (výsluha – každý příslušník má po 15 letech služby nárok na pravidelnou měsíční rentu, která odpovídá 20 % jeho platu u VS ČR). Ale i poslední odpověď, kde někteří respondenti přiznávají, že jsou u VS ČR zaměstnání, pouze na přechodnou dobu tvořila nezanedbatelných 19 %, což je téměř pětina zaměstnaných dozorců.

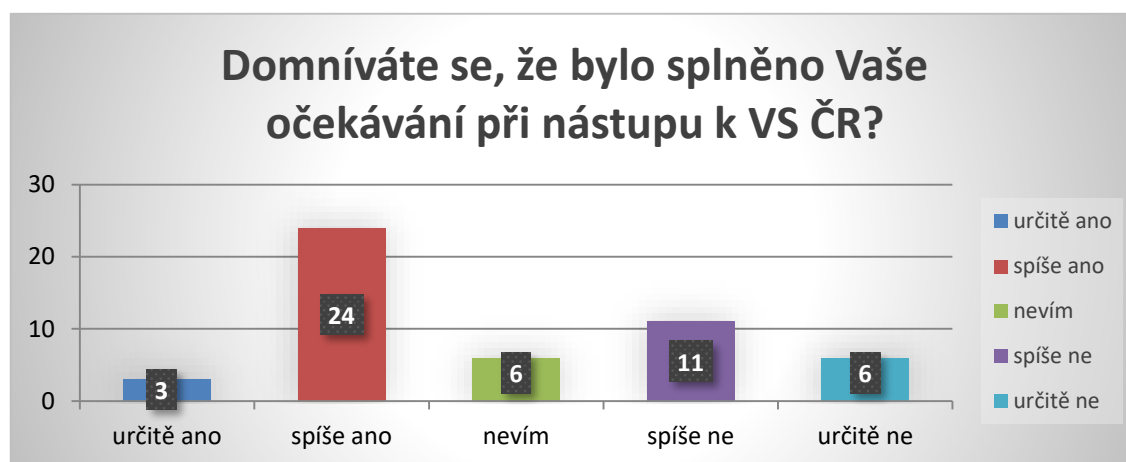
Otázka č. 5 Domníváte se, že bylo splněno Vaše očekávání při nástupu k VS ČR?

Tabulka 7 – Naplnění očekávání při nástupu k VS ČR

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Určitě ano	3	6 %
Spíše ano	24	48 %
Nevím	6	12 %
Spíše ne	11	22 %
Určitě ne	6	12 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 5 – Naplnění očekávání při nástupu k VS ČR

Zdroj: vlastní průzkum

U většiny respondentů (cca poloviny), bylo spíše splněno očekávání, se kterým vstupovali do služebního poměru k VS ČR. Z tohoto je patrné, že více než polovina

dotázaných je v zaměstnání spokojena. Za tuto spokojenou část můžeme považovat respondenty, kteří odpověděli určitě ano a spíše ano, jejichž součet je 54 %.

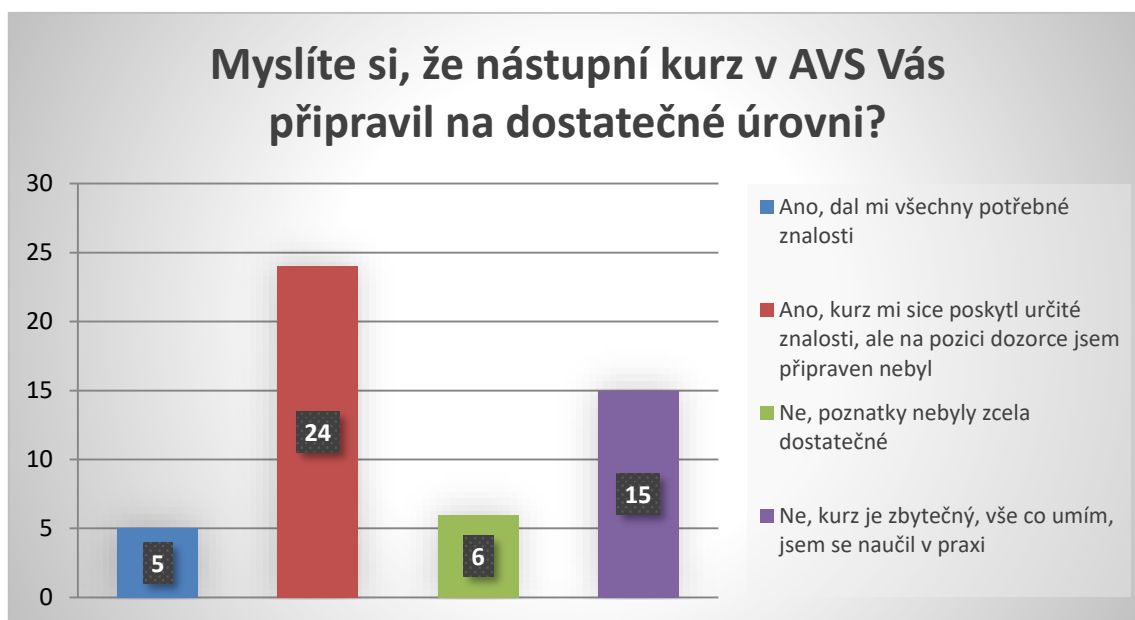
Otázka č. 6 Myslíte si, že Vás nástupní kurz v AVS připravil na dostatečné úrovni?

Tabulka 8 - Připravenost respondentů v nástupním kurzu

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Ano, dal mi všechny potřebné znalosti	5	10 %
Ano, kurz mi sice poskytl určité znalosti, ale na pozici dozorce jsem připraven nebyl	24	48 %
Ne, poznatky nebyly zcela dostatečné	6	12 %
Ne, kurz je zbytečný, vše co umím, jsem se naučil v praxi	15	30 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 6 - Připravenost respondentů v nástupním kurzu

Zdroj: vlastní průzkum

Nespokojenost s přípravou v nástupním kurzu VS ČR vyjádřilo celkem 90 % dotazovaných, při čemž 30 % z toho počtu je přesvědčeno, že nástupní kurz je naprosto zbytečný a vše co umí, se naučili až v praxi od svých kolegů. Pouze 10 % dotazovaných si myslí, že jim dal kurz všechny potřebné odborné znalosti. Zajímavé procento respondentů (téměř polovina) odpovědělo, že jim kurz sice poskytl určité znalosti, ale na práci dozorce připraveni nebyli. Z toho je nutné usuzovat, že nástupní kurz je spíš zaměřen na práci strážných Vězeňské stráže a strážných Justiční stráže, než na práci dozorců.

Otázka č. 7 Jste spokojen s platovým ohodnocením?

Tabulka 9 - Spokojenost s platovými podmínkami respondentů

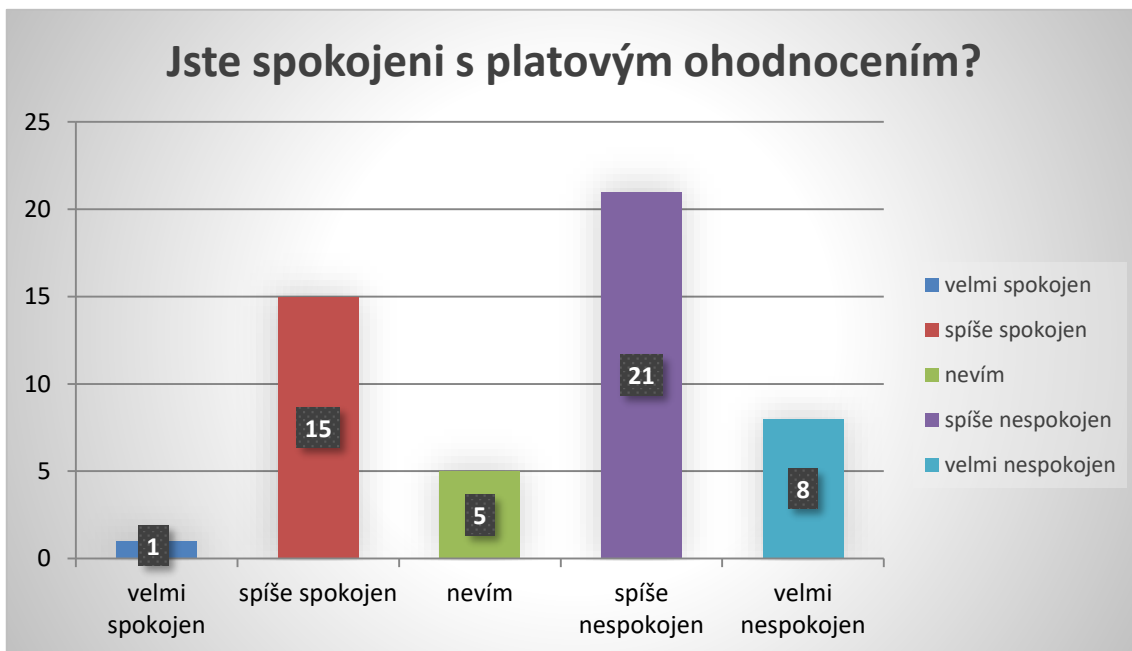
	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Velmi spokojen	1	2 %
Spíše spokojen	15	30 %
Nevím	5	10 %
Spíše nespokojen	21	42 %
Velmi nespokojen	8	16 %

Zdroj: vlastní průzkum

V této otázce měli dotazovaní respondenti vyjádřit spokojenost s platovými podmínkami u VS ČR.

Podle grafu č. 7 na následující stránce je patrné, že 58 % dotázaných je spíše, nebo velmi nespokojeno se svým platem a domnívají se, že platy ve státním sektoru jsou nedostačující. Naopak spíše spokojeno je 30 %. Velmi spokojen byl pouze jeden dotázaný, což odpovídá 2 %. Tento výsledek lze považovat za velmi zneklidňující a potvrzující zřejmě jeden z důvodů fluktuace a razantního opouštění VS ČR v případě založení rodiny.

Graf 7 - Spokojenost respondentů s platovými podmínkami

Zdroj: vlastní průzkum

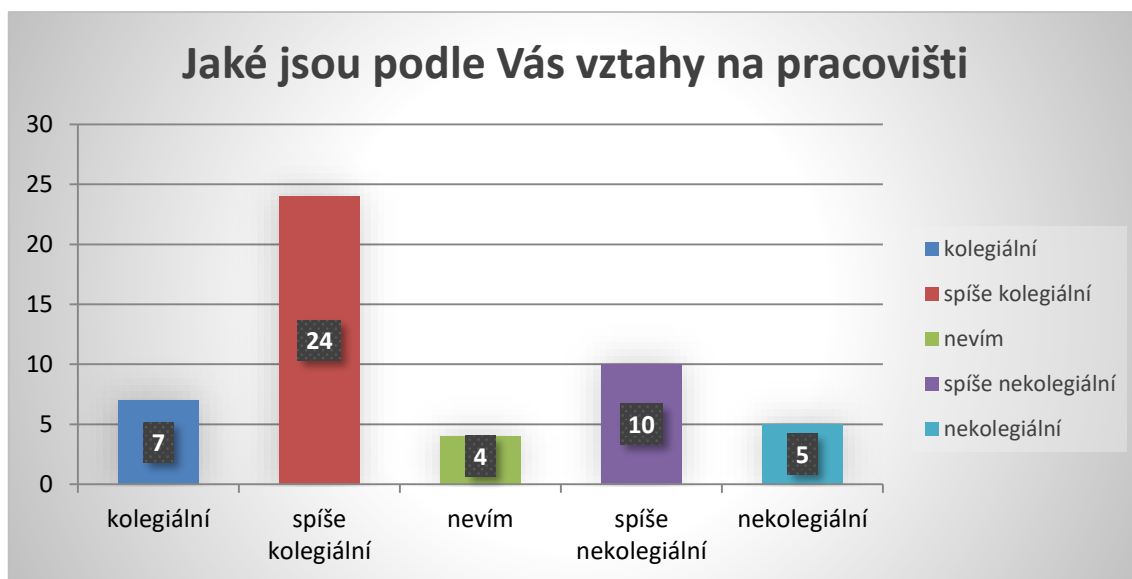
Otázka č. 8 Jaké jsou podle Vás vztahy na pracovišti?

Tabulka 10 - Vztahy respondentů na pracovišti

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Kolegiální	7	14 %
Spíše kolegiální	24	48 %
Nevím	4	8 %
Spíše nekolegiální	10	20 %
Nekolegiální	5	10 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 8 - Vztahy respondentů na pracovišti

Zdroj: vlastní průzkum

V této otázce jsou odpovědi respondentů pozitivní v otázce kolegiality, a to v 62 %. Pětina dotazovaných cítí vztahy na pracovišti spíše nekolegiální a 10 % dozorců si v práci s kolegy vůbec nerozumí, i to je určitý signál, který by se měl řešit, neboť cca třetina respondentů se v neformálním prostředí pracoviště necítí dobře. Na druhé straně pozitivní vnímání sociálních vztahů na pracovišti koresponduje s otázkou 6, z níž je patrné, že respondenti při praktické přípravě na výkon služby získávají nejvíce od svých kolegů.

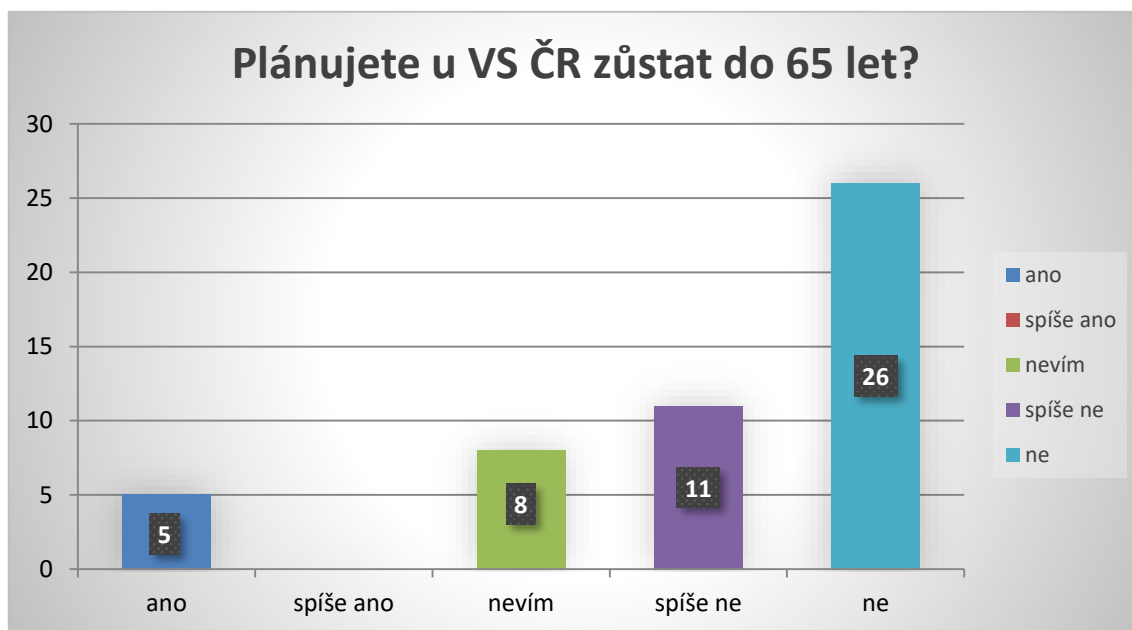
Otázka č. 9 Plánujete u VS ČR zůstat do 65 let?

Tabulka 11 - Plán respondentů zůstat u VS ČR do 65 let

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Ano	5	10 %
Spíše ano	0	0 %
Nevím	8	16 %
Spíše ne	11	22 %
Ne	26	52 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 9 - Plán respondentů zůstat u VS ČR do 65 let

Zdroj: vlastní průzkum

Tato otázka se týkala věku, kdy příslušníci ve služebním poměru odchází na odpočinek. Většina respondentů, tj. tři čtvrtiny, je přesvědčena, že do věku 65 let u VS ČR nezůstane. Mizivé procento dozorců (10 %), a to především kolegů ve vyšším věku, odpovědělo na tuto otázku kladně. Vyhraněný názor v tomto případě nevyjádřilo 16 % dotazovaných. Tato otázka je navíc motivačního charakteru, neboť se v ní promítá i výše výsluhy ve vztahu k odpracovaným létům ve službě. Z šetření je ale patrné, že výsluha není příliš motivujícím faktorem.

Otázka č. 10 Naplňuje Vás práce ve VS ČR?

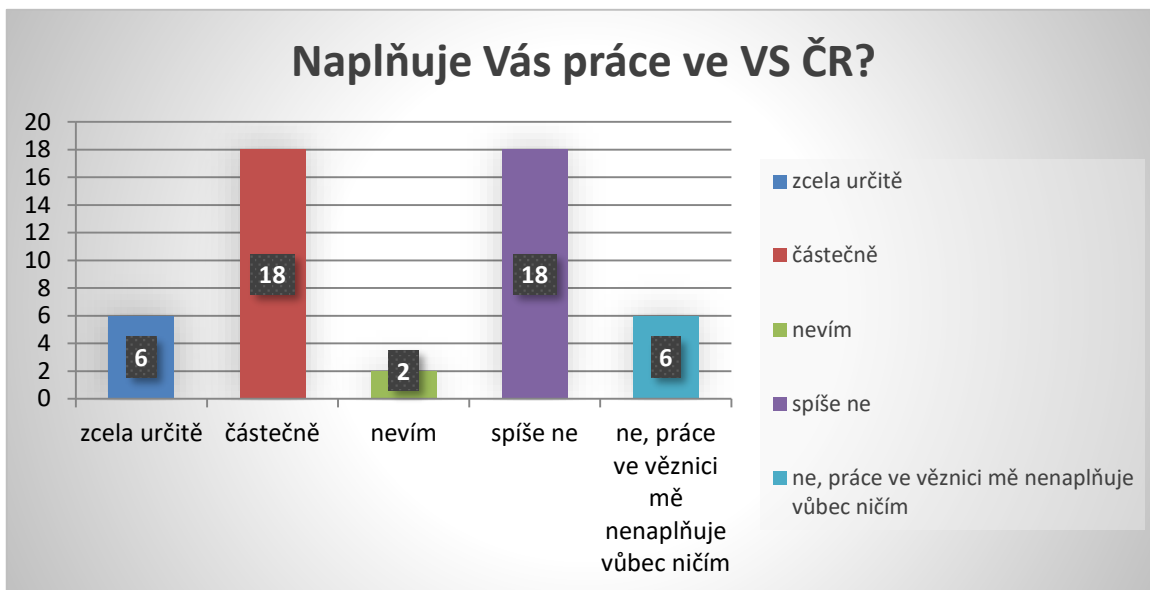
Tabulka 12 - Naplnění práce dozorce

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Zcela určitě	6	12 %
Částečně	18	36 %
Nevím	2	4 %
Spíše ne	18	36 %
Ne, práce ve věznici mě nenaplňuje vůbec ničím	6	12 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 10 - Naplnění práce dozorce

Zdroj: vlastní průzkum

Z výsledků odpovědí na tuto otázku vyplývá, že zhruba polovinu respondentů práce u VS ČR zcela určitě i částečně naplňuje a druhou polovinu naopak spíše nebo vůbec nenaplňuje. Pouze čtyři procenta dotazovaných nemají žádný názor. Stojí tedy za zamyšlení, jak by bylo vhodné motivovat dvě poměrně velké skupiny respondentů (78 %), aby byly se svou prací spokojeny úplně, nebo alespoň částečně.

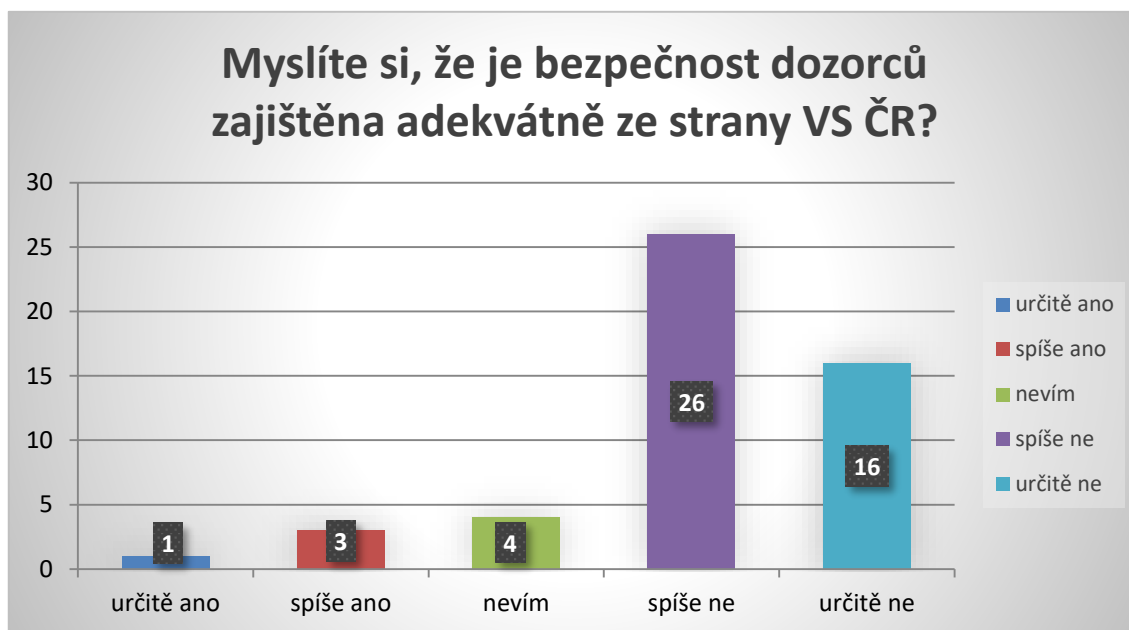
Otázka č. 11 Myslíte si, že je bezpečnost dozorců ze strany VS ČR zajištěna adekvátně?

Tabulka 13 - Zajištění bezpečnosti ze strany VS ČR

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Určitě ano	1	2 %
Spíše ano	3	6 %
Nevím	4	8 %
Spíše ne	26	52 %
Určitě ne	16	32 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 11 - Zajištění bezpečnosti ze strany VS ČR

Zdroj: vlastní průzkum

Z odpovědí na tuto otázku jasně vyplynulo, že většina respondentů (84 %) je přesvědčena o tom, že bezpečnost dozorců není vůbec ze strany VS ČR zajištěna. Pouze mizivé procento si myslí, že jsou v práci dostatečně chráněni.

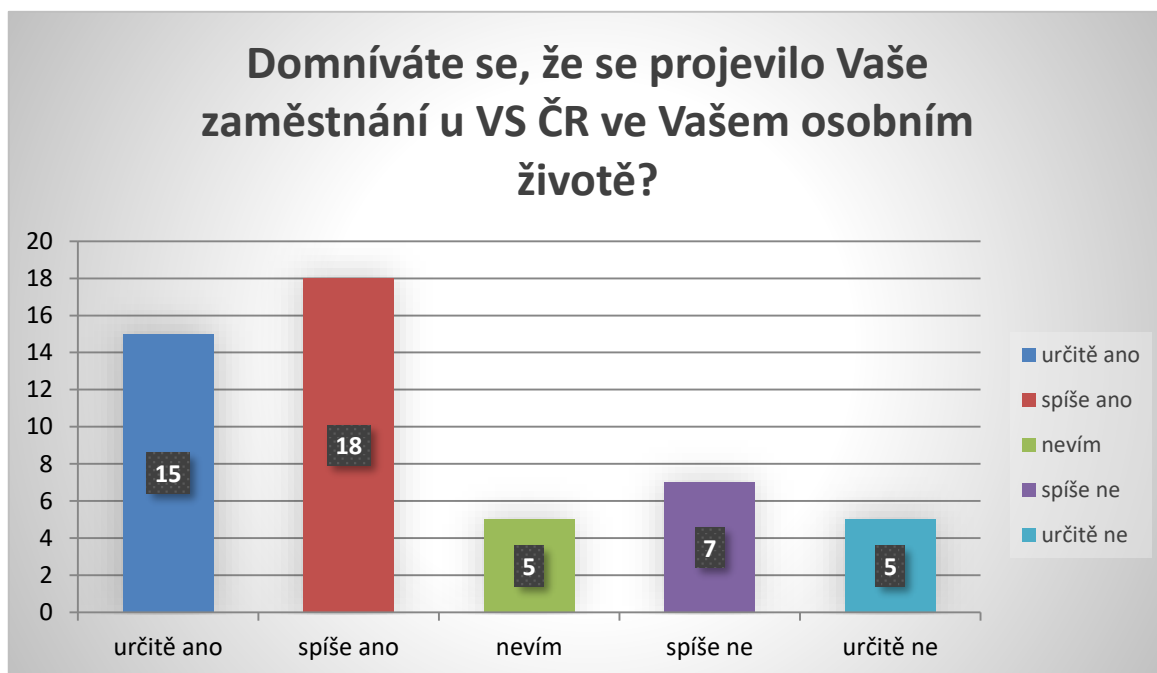
Otázka č. 12 Domníváte se, že se projevilo Vaše zaměstnání u VS ČR ve Vašem osobním životě?

Tabulka 14 - Vliv zaměstnání na osobní život respondentů

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Určitě ano	15	30 %
Spíše ano	18	36 %
Nevím	5	10 %
Spíše ne	7	14 %
Určitě ne	5	10 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 12 - Vliv zaměstnání na osobní život respondentů

Zdroj: vlastní průzkum

Z dotazníku můžeme vyčíst, že většina dotázaných zaznamenává negativní vliv vězeňského prostředí na jejich chování v osobním životě. Někteří respondenti uváděli zhrubnutí slovníku, nebo zvýšenou podrážděnost. Pouze 24 % odpovědělo, že nepocítuje žádný špatný vliv ovlivněný zaměstnáním u VS ČR.

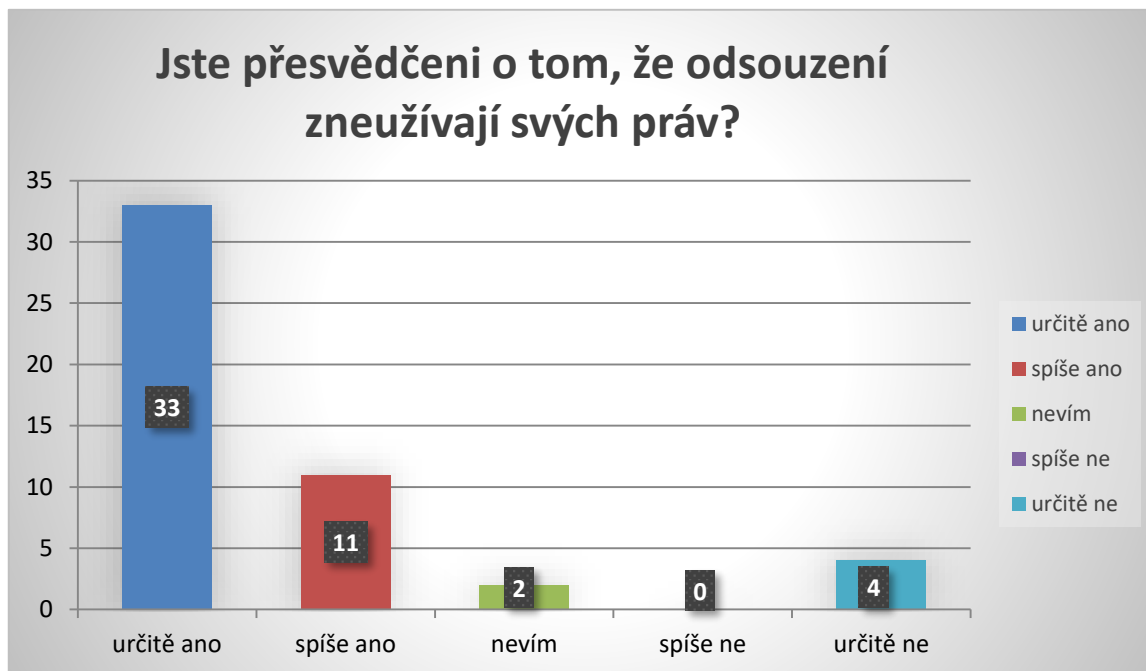
Otázka č. 13 Jste přesvědčeni o tom, že odsouzení zneužívají svých práv?

Tabulka 15 - Zneužívání práv odsouzenými

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Určitě ano	33	66 %
Spíše ano	11	22 %
Nevím	2	4 %
Spíše ne	0	0 %
Určitě ne	4	8 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 13 - Zneužívání práv odsouzenými

Zdroj: vlastní průzkum

Z odpovědí na tuto otázku je naprosto patrné, že jsou téměř všichni respondenti více či méně přesvědčeni o zneužívání práv odsouzenými. Došlo k uvolnění pravidel a podmínek výkonu trestu, k přehnané humanizaci, co že je překážkou efektivního zacházení s odsouzenými, kteří toho cíleně zneužívají.

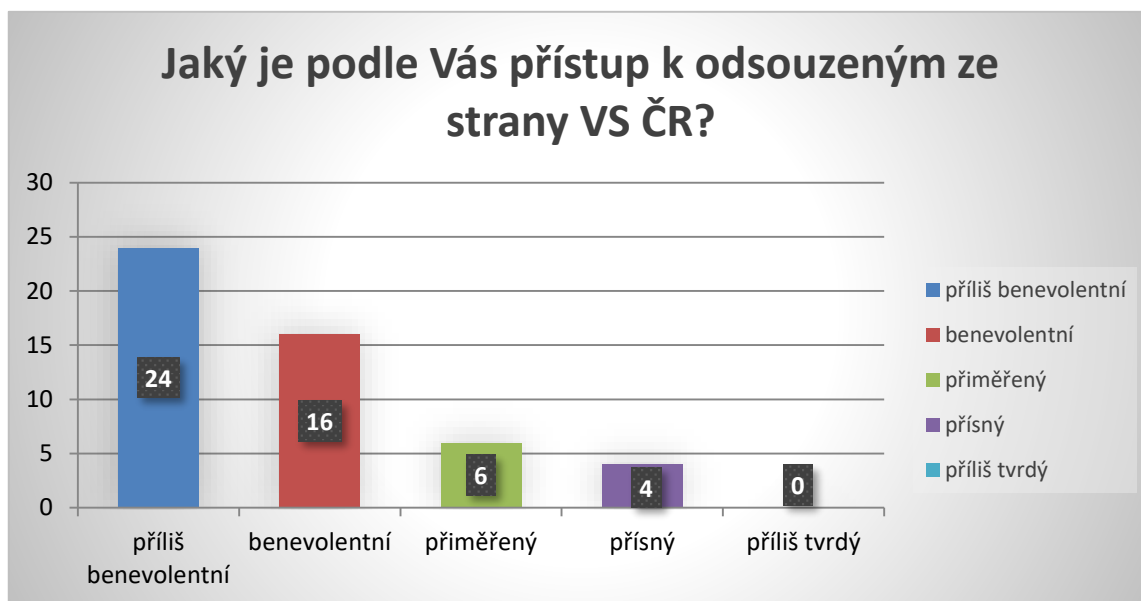
Otázka č. 14 Jaký je podle Vás přístup k odsouzeným ze strany VS ČR?

Tabulka 16 - Přístup k odsouzeným ze strany VS ČR

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Příliš benevolentní	24	48 %
Benevolentní	16	32 %
Přiměřený	6	12 %
Přísný	4	8 %
Příliš tvrdý	0	0 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 14 - Přístup k odsouzeným ze strany VS ČR

Zdroj: vlastní průzkum

Podle odpovědí na tuto otázku lze konstatovat, že si opět většina respondentů, a to téměř 90 % myslí, že ze strany VS ČR je díky humanizaci vězeňství a změkčování režimu kázně vězňů přístup k odsouzeným ze strany VS ČR benevolentní, nebo příliš benevolentní. Dozorci si jasně uvědomují, že jejich práce je pro většinu odsouzených tvrdá a nespravedlivá, i když se snaží o jejich resocializaci.

Otázka č. 15 Dostal jste se někdy do verbálního konfliktu s odsouzeným?

Tabulka 17 - Verbální konflikty respondentů s odsouzenými

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Ne nikdy	2	4 %
Jednou za celou dobu služby	3	6 %
Jednou ročně	12	24 %
Jednou měsíčně	13	26 %
Jednou týdně, i častěji	20	40 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 15 - Verbální konflikty respondentů s odsouzenými

Zdroj: vlastní průzkum

Z odpovědí na patnáctou otázku je patrné, že se většina respondentů dostala do verbálního konfliktu odsouzeným, jelikož většina vězňů nedokáže striktně dodržovat povinnosti a požadavky, které od nich dozorcí vyžadují, a dříve či později se u nich setkají s verbálním odporem, kdy nejde většinou pouze o nadávky či vyhrožování, ale i o pasivní odpor. V těchto případech jsou dozorcí bohužel nuceni použít donucovací prostředky. V tomto případě je ale nutné vzít v úvahu i četnost konfliktů. Z té je však patrné, že 10 % dotazovaných s odsouzenými vězni konflikt neměla. Naopak velmi častý je případ (40 %), kdy odsouzení vyvolávají konflikt téměř denně. Za zjištění by stálo, v jakém případě a u kterých vězňů dochází k verbálnímu konfliktu, aby se mohla nastavit v souladu s metodikou výkonu činnosti dozorcí služby nápravná opatření.

Otázka č. 16 Dostal jste se někdy do fyzického konfliktu s odsouzeným?

Tabulka 18 - Fyzické konflikty respondentů s odsouzenými

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Ne nikdy	17	34 %
Jednou za celou dobu služby	11	22 %
Jednou ročně	16	32 %
Jednou měsíčně	2	4 %
Jednou týdně, i častěji	4	8 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 16 - Fyzické konflikty respondentů s odsouzenými

Zdroj: vlastní průzkum

Rozložení odpovědí na tuto otázku napovídá, že zhruba dvě třetiny dotázaných má již zkušenost s fyzickou agresivitou odsouzených. I v tomto případě je třeba vzít v úvahu možnosti nápravných opatření pro zlepšení bezpečnosti službu konajících dozorců v rámci příslušné metodiky.

Otázka č. 17 Co si myslíte o přezbrojení příslušníků VS ČR z gumových obušku na teleskopické?

Tabulka 19 - Přezbrojování dozorců

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Špatné	10	23 %
Je mi to jedno	13	25 %
Krok správným směrem	27	52 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 17 - Přezbrojování dozorců

Zdroj: vlastní průzkum

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že daná problematika je pro respondenty aktuální, jelikož přezbrojení z gumových obušků na teleskopické ulehčilo všem dozorcům práci. Při zacházení s gumovým obuškem (díky jeho délce a neskladnosti) mají dozorcí sníženou pohyblivost. Nicméně téměř čtvrtina dotazovaných považuje přezbrojení za špatné, bylo by tedy přínosné zjistit důvody, proč tomu tak je.

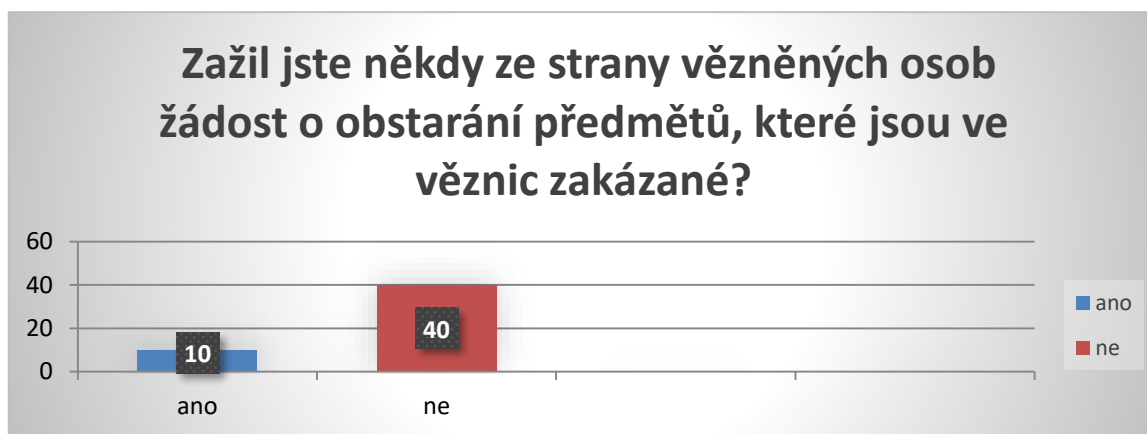
Otázka č. 18 Zažil jste někdy ze strany vězňených osob žádost o obstarání předmětů, které jsou ve věznicích zakázané?

Tabulka 20 - Obstarávání zakázaných předmětů

	Počet odpovědí	Vyjádření v procentech
Ano	10	20 %
Ne	40	80 %

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 18 - Obstarávání zakázaných předmětů

Zdroj: vlastní průzkum

Respondenti měli u této otázky na výběr ze dvou odpovědí. Při odpovědi ano, měli dotazovaní uvést, co konkrétně od nich odsouzení vězni požadovali. I když z celkového počtu dotazovaných odpovědělo kladně pouze 20 % z nich, odpovědi byly v celku podobné. Žádosti od vězňů se týkaly především donesení alkoholu, cigaret, telefonu, telefonních karet, peněz, léků či drog. Většina z těchto předmětů je ve věznicích zakázána. Odlišná žádost byla pouze u dvou respondentů, a to o nůžky, zrcátko a jednorázové břity na holení, tyto předměty jsou sice ve věznici povoleny, ale na určitých specializovaných odděleních, jsou zakázány.

Na základě shromážděných informací získaných sběrem dat metodou pozorování, rozhovoru a dotazníkového šetření je nyní možné potvrdit nebo vyvrátit předem stanovené hypotézy.

Hypotézu H1 Příslušníci Vězeňské služby ČR se na základě svého zaměstnání charakterově mění lze potvrdit, neboť odpovědi na otázku č. 12 respondenti vnímají změnu svého charakteru v téměř 75 %.

Hypotézu H2 Příslušníci Vězeňské služby ČR jsou na výkon práce v mimořádném prostředí dostatečně připraveni, není možné potvrdit, neboť téměř polovina dotazovaných vnímá nástupní kurs jen za částečně přínosný, mnoho praktických zkušeností a dovedností je realizováno přímo v praxi za pomoci starších kolegů. To potvrzuje i zavedená praxe pouze jednoho kurzu sebeobrany za rok, což je i z pohledu vedoucího pracovníka vybrané věznice nedostatečné.

Hypotéza H3 Důvodem fluktuace příslušníků Vězeňské služby ČR je špatné finanční ohodnocení, nedocení povolání společností, nepravidelná pracovní doba. Tato hypotéza byla průzkumem potvrzena. Téměř 75 % dotazovaných respondentů neplánuje zůstat ve služebním poměru do důchodového věku. Zbývající čtvrtina respondentů je ve věku, kdy nechce hledat nové zaměstnání. Z této situace znovu vyplývá, že je zapotřebí udělat systémová opatření pro větší stabilizaci zaměstnanců ve služebním poměru, zejména v oblasti péče o zaměstnance.

Celkově je možné zjištěné informace zhodnotit na základě komparace výsledků z obou částí výzkumného šetření, tj. porovnáním vnímání zkoumané situace z pohledu nadřízeného – velitele a podřízeného – dozorců.

Zjištěné výsledky jsou uspořádány do komparační tabulky na následující straně, v níž jsou metodou semafor zhodnocena porovnávaná kritéria. Z toho vyplývá, že nejpříznivěji jsou hodnoceny výsledky u kritéria zajištění obranyschopnosti dozorce – zelené podložení. Střední hodnoty jsou označeny žlutě a víceméně nevyhovující zjištění pak červeně.

Tabulka 21 - Komparační tabulka

Kritérium hodnocení	Metoda		
	Rozho- vor	Dotaz- ník	Pozo- rování
Dostatečný počet dozorců	ano	x	ne
Platové ohodnocení není dostatečné	ano	ano	ano
Obranyschopnost dozorce je zajištěna	ano	ano	ano
Dostatečná výstroj, výzbroj	x	ne	ne
Vyhovující oděv	x	ne	ne
Bezpečnost dozorců je zajištěna	ne	ne	ne
Dostatečnost ZOP	x	ne	ne
Možnost zvyšování kvalifikace	ano	ne	ano

Zdroj: vlastní průzkum

Závěrem je možné konstatovat, že na základě zvolených kritérií lze formulovat následující zjištění:

- Platové ohodnocení dozorců je vnímáno jako nedostatečné jak dozorcí, tak vedením.
- Obranyschopnost dozorce je posuzována jako dostatečná, i když bylo zjištěno, že ZOP není pro potřeby obrany dozorců dostatečná, stejně jako jejich bezpečnost. Z rozhovoru se zástupcem věznice je patrné, že dochází k většímu akcentování práva na bezpečnost u vězňů.
- Kursy ke zvyšování kvalifikace dozorců na všech hodnostních úrovních je možná. Zaměstnanci ve služebním poměru ji však musí realizovat ve svém volném čase.

Většina úkonů prováděných dozorčími je v souladu s metodickými požadavky na výkon dozorčí služby.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce, byla snaha charakterizovat Vězeňskou službu České republiky a zmapovat profesní život dozorce v oddělení výkonu trestu odnětí svobody z pohledu právních, organizačních a dalších specifických požadavků na výkon služby ve vztahu k vnímání konkrétní skupinou dozorců. V první části jsou popsány osobnostní, zdravotní a fyzické předpoklady, nároky a kritéria pro přijetí do služebního poměru v této ozbrojené složce veřejné správy. S ohledem na náročnost povolání jsou na dozorce kladeny velmi přísné požadavky. Každý rok jsou přezkušováni z fyzických zdatností a musí prokazovat nadprůměrné výsledky v psychologických charakteristikách.

Nedílnou součástí je přiblížení prostředí, ve kterém dozorcí vykonávají službu se všemi jejími povinnostmi a právy. Dozorčí služba má kromě své režimové funkce rozhodující podíl na vnitřním zabezpečení objektů Vězeňské služby ČR. Dozorcí musí za velmi specifických podmínek zajišťovat, aby odsouzení dodržovali pořádek a kázeň, zároveň však musí zajistit bezpečné podmínky jak pro vězněné osoby, tak pro personál (sebe a ostatní kolegy ve službě). Vězeňská služba ČR je veřejností chápána jako jediná instituce, která je schopna společnost ochránit. Práce příslušníků Vězeňské služby ČR je velmi těžká a nesmírně náročná, především po psychické stránce. Na osoby dozorců a ostatních zaměstnanců působí velké množství tlaků. První z nich je samotná práce s odsouzenými. Ta je často velmi komplikovaná v oblasti komunikace s vězněnými osobami, je zde však i možnost verbálního či fyzického napadení, které psychické vypětí dozorců ještě zvyšuje. Z tohoto důvodu by měli mít pracovníci dozorčí služby větší pravomoci, než jsou uvedeny v zákoně. Jedná se především o pravomoci v oblasti kázeňských trestů, v současné době je může dozorce pouze navrhnout.

Analytická část bakalářské práce tvořily rozhovor s vybraným vedoucím pracovníkem vybrané věznice, a dotazníkové šetření. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak jsou dozorcí spokojeni se svým profesním životem u Vězeňské služby ČR. Průzkum byl realizován ve vybrané věznici u padesáti dozorců. Informace, které byly shromážděny, by mohly nahlédnout do vězeňského prostředí z pohledu příslušníků Vězeňské služby ČR a dát signály či náměty pro řešení zlepšení pracovních podmínek dozorců a přípravy

na výkon služby. Otázky, na které dozorcí odpovídali, se týkaly například splnění očekávání při nástupu k vězeňské službě, dostatečnosti přípravy na výkon služby nebo spokojenosti s platovými podmínkami.

Náročné je pro dozorce též zvyknout si na různé úkony, které zajišťují bezpečnost zaměstnanců, ale i odsouzených. Jde o osobní prohlídky, které mají odhalovat pokusy o vnášení nepovolených předmětů, nebo odhalování zranění na tělech odsouzených. I na tuto nepopulární, až zdánlivě lidskou důstojnost ponižující činnost si musí dozorce zvyknout. Musí udržet pod kontrolou své emoce a zvládnout roli vychovatele, aniž by se dopustil jakéhokoliv konání nebo reakce, které by snižovalo lidskou důstojnost. Právě role vychovatele je u dozorců velmi náročná, protože musí být ve styku a komunikovat s dospělými jedinci, často charakterově narušenými. Volba taktiky u výchovné role vyžaduje značné zkušenosti a dovednosti.

Veřejnost vnímala vždy Vězeňskou službu ČR, především práci dozorce, jako podřadnou. Dozorce nesmí nikomu sdělovat jakékoliv informace, se kterými přijde ve službě do styku. To přispívalo k tomu, že si lidé vytvářeli o činnosti a praktikách dozorce Vězeňské služby ČR vlastní představy, velmi často zkreslené. Veřejnost dříve nebyla o práci příslušníků Vězeňské služby ČR dobře informována a náhled na její zaměstnance byl spíše negativní. To ovlivňovala především média, literatura a film, kde prezentovali odsouzené spíše jako hrdiny a jejich strážce jako primitivy. Negativní vnímání dozorce je spojeno i s dvěma po sobě jdoucími totalitními režimy v České republice (fašismus a komunismus), kdy opravdu docházelo v některých případech ke zneužívání pravomocí dozorců.

Jiný pohled ovšem člověk získá, pokud sám přijde do styku s trestným činem, zejména násilným. Najednou se změní úhel pohledu, a to naprosto opačně. Dnes se přístup veřejnosti k uniformovaným složkám posouvá pomalu k lepšímu. Věznice začínají více informovat veřejnost o své práci, rovněž i tisk informuje o práci Vězeňské služby ČR objektivněji.

S ohledem na náročnost tohoto povolání jsou na práci dozorce Vězeňské služby ČR kladeny velmi přísné požadavky, proto by této profesi mělo být věnováno více pozornosti, protože práce s patologickou populací není jednoduchá, i když má dozorce i

vězeň k dispozici profesně specializované pracovníky (speciální pedagog, psycholog, kaplan). Vězeňská služba ČR by měla své zaměstnance především příslušníky ve služebním poměru určitě více motivovat a náležitě ohodnocovat, aby se zamezilo současné velké fluktuaci.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BAJCURA, Lubomír. *Sborník referátů z mezinárodní konference: Evropské vězeňské systémy*. 1. vyd. Praha: 2004. ISBN 80-239-3645-X

TOMEK, P. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: 2007. ISBN 978-80-7263-385-2

Narřízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 7 ze dne 12. února 2016, kterým se stanoví požadavky na tělesnou zdatnost uchazečů o přijetí do služebního poměru příslušníka Vězeňské služby České republiky a příslušníků Vězeňské služby České republiky. In: *Narřízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR*, 2016, ISSN 2336-517X

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie 1 díl: Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec:2007. ISBN 978-80-7372-203-6

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie 2 díl: Teorie a praxe zacházení s vězněnými osobami*. 1. vyd. Liberec:2007. ISBN 978-80-7372-204-3

Narřízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 21 ze dne 1. března 2010, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. In: *Narřízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR*, 2016, ISSN 2336-517X

Narřízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 21 ze dne 23. května 2012, o předcházení, zabránění a včasném odhalování násilí mezi obviněnými, odsouzenými a chovanci. In: *Narřízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR*, 2016, ISSN 2336-517X

ŠVARCOVÁ, I. *Základy pedagogiky pro učitelské studium*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola chemicko-technologická, 2005. ISBN 80-70-80-573-0

Seznam použitých internetových zdrojů

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Statistická ročenka 2015*. 31. 12. 2015. Dostupné z: www.vscr.cz/client_data/1/user_file/spravni/statistiky/statistickerocenky/rocenka_2015.pdf

Zákon č. 555 ze dne 10. prosince 1992, o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky ve znění pozdějších předpisů. In: *usnesení České národní rady*, 1992, částka 112/1992. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 1. 5. 2013, dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/mapa-veznic-vazebnich-veznic-a-detencnich-ustavu-cr-5401>

Zákon č. 361 ze dne 23. září 2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2003, částka 121. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>

Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 19. 2. 2016, dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-strar-pod-ralskem-92/o-nas-1626/personalistika-1179/prijimaci-rizeni/>

Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 30. 10. 2012, dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-hermanice-73/o-nas-1577/informace-pro-zajemce-o>

Akademie Vězeňské služby ČR, www.akademievs.cz, 2007, dostupné z: <http://akademievs.cz/?m=4>

Zákon č. 262 ze dne 7. června 2006, Zákoník práce. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2006, částka 84/2006. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. *Statistická ročenka 2015*. 31. 12. 2015. Dostupné z: www.vscr.cz/client_data/1/user_file/spravni/statistiky/statistickerocenky/rocenka_2015.pdf

Zákon č. 101 ze dne 25. dubna 2000, o Ochráně osobních údajů a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 32/2000. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-101>

Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 18. 1. 2011, dostupné z: <http://vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/uniformy-prislusniku-vs-cr-8307>

Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o Trestním řízení soudním (trestní zákoník). In: Usnesení národního shromáždění Československé socialistické republiky, 1961, částka 66/1961. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 16. 8. 2013, dostupné z: <http://vscr.cz/veznice-opava-83/o-nas-1603/charakteristika-veznice-a-ustavu-pro-vykon-zabezpecovaci-detence-opava-527/veznice-a-ustav-pro-vykon-zabezpecovaci-detence-1230>

KOHOUTEK, R. *Dotazník jako průzkumná metoda*. 10. 2. 2010. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>

SEZNAM ZKRATEK

VS ČR – Vězeňská služba České republiky

VTOS – výkon trestu odnětí svobody

VV – vazební věznice

VOVT – vedoucí oddělení výkonu trestu

ÚpVZD – ústav pro výkon zabezpečovací detence

GŘ VS – Generální ředitel Vězeňské služby

AVS – akademie Vězeňské služby

ZOP – základní odborná příprava

MON – možný objekt násilí

MPN – možný pachatel násilí

NMÚ – nízká mentální úroveň

STH – snížená tělesná hmotnost

DVO – další vytypovaná osoba

DVO-P – další vytypovaná osoba s výkonem profese

IDS – inspektor dozorčí služby

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

<i>obrázek 1 – Rozložení organizačních jednotek VS ČR .....</i>	<i>13</i>
---	-----------

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1 - Poměr zaměstnanců z hlediska genderu u příslušníků a civilních zaměstnanců.....</i>	<i>14</i>
<i>Tabulka 2 - Hodnostní označení příslušníků VS ČR.....</i>	<i>30</i>
<i>Tabulka 3 - Věk respondentů .....</i>	<i>55</i>
<i>Tabulka 4 – Délka služby u VS ČR .....</i>	<i>56</i>
<i>Tabulka 5 – Ubytování respondentů.....</i>	<i>57</i>
<i>Tabulka 6 - Důvod vstupu do služebního poměru.....</i>	<i>58</i>
<i>Tabulka 7 – Naplnění očekávání při nástupu k VS ČR.....</i>	<i>59</i>
<i>Tabulka 8 - Připravenost respondentů v nástupním kurzu .....</i>	<i>60</i>
<i>Tabulka 9 - Spokojenost s platovými podmínkami respondentů.....</i>	<i>61</i>
<i>Tabulka 10 - Vztahy respondentů na pracovišti .....</i>	<i>62</i>
<i>Tabulka 11 - Plán respondentů zůstat u VS ČR do 65 let.....</i>	<i>63</i>
<i>Tabulka 12 - Naplnění práce dozorce.....</i>	<i>64</i>
<i>Tabulka 13 - Zajištění bezpečnosti ze strany VS ČR .....</i>	<i>65</i>
<i>Tabulka 14 - Vliv zaměstnání na osobní život respondentů.....</i>	<i>66</i>
<i>Tabulka 15 - Zneužívání práv odsouzenými .....</i>	<i>67</i>

<i>Tabulka 16 - Přístup k odsouzeným ze strany VS ČR</i>	68
<i>Tabulka 17 - Verbální konflikty respondentů s odsouzenými</i>	69
<i>Tabulka 18 - Fyzické konflikty respondentů s odsouzenými</i>	71
<i>Tabulka 19 - Přezbrojování dozorců</i>	72
<i>Tabulka 20 - Obstarávání zakázaných předmětů</i>	73
<i>Tabulka 21 - Komparační tabulka</i>	75

Seznam grafů

<i>Graf 1 – Věk respondentů</i>	56
<i>Graf 2 – Délka služby u VS ČR</i>	57
<i>Graf 3 – Ubytování respondentů</i>	57
<i>Graf 4 – Důvod vstupu do služebního poměru</i>	58
<i>Graf 5 – Naplnění očekávání při nástupu k VS ČR</i>	59
<i>Graf 6 - Připravenost respondentů v nástupním kurzu</i>	60
<i>Graf 7 - Spokojenost respondentů s platovými podmínkami</i>	62
<i>Graf 8 - Vztahy respondentů na pracovišti</i>	63
<i>Graf 9 - Plán respondentů zůstat u VS ČR do 65 let</i>	64
<i>Graf 10 - Naplnění práce dozorce</i>	65
<i>Graf 11 - Zajištění bezpečnosti ze strany VS ČR</i>	66
<i>Graf 12 - Vliv zaměstnání na osobní život respondentů</i>	67
<i>Graf 13 - Zneužívání práv odsouzenými</i>	68
<i>Graf 14 - Přístup k odsouzeným ze strany VS ČR</i>	69

<i>Graf 15 - Verbální konflikty respondentů s odsouzenými.....</i>	<i>70</i>
<i>Graf 16 - Fyzické konflikty respondentů s odsouzenými.....</i>	<i>71</i>
<i>Graf 17 - Přezbrojování dozorců.....</i>	<i>72</i>
<i>Graf 18 - Obstarávání zakázaných předmětů.....</i>	<i>73</i>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Dotazník	I
Příloha 2 - Stejnokroje příslušníků VS ČR.....	IV
Příloha 3 – Stejnokroje a resortní znak VS ČR	IV
Příloha 4 – Hodnostní označení příslušníků VS ČR.....	V
Příloha 5 – Vazební věznice Praha - Pankrác	VI
Příloha 6 – Administrativní budova ve Vazební věznici Praha - Pankrác.....	VI

Příloha 1 – Dotazník

Rád bych vás požádal o vyplnění dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce, která se zabývá tématem metodiky výkonu dozorčí služby na oddělení výkonu trestu. Dotazník je anonymní a slouží pouze ke studijním účelům.

Děkuji za váš čas.

Martin Baloun

1. Kolik Vám je let?

- a.) 18 – 25
- b.) 26 – 35
- c.) 36 – 45
- d.) 46 a více

2. Jak dlouho jste příslušníkem Vězeňské služby ČR

- a.) 0 – 3 roky
- b.) 3 – 6 let
- c.) 6 – 9 let
- d.) 9 a více let

3. Bydlíte na ubytovně, nebo dojíždíte z domova?

- a.) Na ubytovně
- b.) Dojíždím

4. Jaký byl Váš důvod ke vstupu do služebního poměru?

- a.) Ekonomické (plat)
- b.) Sociální jistoty (výsluha)
- c.) Práce s lidmi
- d.) Líbí se mi uniforma
- e.) Přejížděná doba (než si najdu něco jiného)

5. Domníváte se, že bylo splněno Vaše očekávání při nástupu k VSČR?

- a.) Určitě ano
- b.) Spíše ano
- c.) Nevím
- d.) Spíše ne
- e.) Určitě ne

6. Myslíte si, že nástupní kurz v akademii VSČR Vás připravil na dostatečné úrovni?

- a.) Ano – dal mi všechny potřebné znalosti
- b.) Ano – kurz mi sice poskytl určité znalosti, ale na pozici dozorce jsem připraven nebyl

- c.) Ne – poznatky nebyly zcela dostatečné
- d.) Ne – kurz je zbytečný, vše co umím, jsem se naučil v praxi

7. Jste spokojen/a s platovým ohodnocením?

- a.) Velmi spokojen
- b.) Spíše spokojen
- c.) Nevím
- d.) Spíše nespokojen
- e.) Velmi nespokojen

8. Jaké jsou podle Vás vztahy na pracovišti

- a.) Kolegiální
- b.) Spíše kolegiální
- c.) Nevím
- d.) Spíše nekolegiální
- e.) Nekolegiální

9. Plánujete u VSČR zůstat do 65 let?

- a.) Ano
- b.) Spíše ano
- c.) Nevím
- d.) Spíše ne
- e.) Ne

10. Naplňuje Vás práce ve Vězeňské službě ČR?

- a.) Zcela určitě
- b.) Částečně
- c.) Nevím
- d.) Spíše ne
- e.) Ne, práce ve věznici mě nenaplňuje vůbec ničím

11. Myslíte si, že je bezpečnost dozorců zajištěna adekvátně ze strany VSČR?

- a.) Určitě ano
- b.) Spíše ano
- c.) Nevím
- d.) Spíše ne
- e.) Určitě ne

12. Domníváte se, že se projevilo vaše zaměstnání u VSČR ve vašem osobním životě?

- a.) Určitě ano
- b.) Spíše ano
- c.) Nevím
- d.) Spíše ne

e.) Určitě ne

13. Jste přesvědčeni o tom, že odsouzení zneužívají svých práv?

a.) Určitě ano

b.) Spíše ano

c.) Nevím

d.) Spíše ne

e.) Určitě ne

14. Jaký je podle Vás přístup k odsouzeným, ze strany VSČR?

a.) Příliš benevolentní

b.) Benevolentní

c.) Přiměřený

d.) Přísný

e.) Příliš tvrdý

15. Dostal/a jste se někdy do verbálního konfliktu s odsouzeným?

a.) Ne nikdy

b.) Jednou za celou dobu služby

c.) Jednou ročně

d.) Jednou měsíčně

e.) Jednou týdně, i častěji

16. Dostal/a jste se někdy do fyzického konfliktu s odsouzeným?

a.) Ne nikdy

b.) Jednou za celou dobu služby

c.) Jednou ročně

d.) Jednou měsíčně

e.) Jednou týdně, i častěji

17. Co si myslíte o přezbrojení příslušníků z gumových obušků na teleskopické?

a.) Špatné

b.) Je mi to jedno

c.) Krok správným směrem

18. Zažil/a jste někdy ze strany vězňených osob žádost o obstarání předmětů, které jsou ve věznicích zakázané?

a.) Ano (co?) :.....

b.) Ne

Pěkný den a klidnou službu

Příloha 2 - Stejnokroje příslušníků VS ČR

Zdroj: Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 18. 1. 2011. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/uniformy-prislusniku-vs-cr-8307>

Příloha 3 – Stejnokroje a resortní znak VS ČR

Zdroj: Státní ozbrojené a bezpečnostní složky, www.ozbrojeneslozky.cz, 29. 7. 2014. Dostupné z: <http://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/zpove-bachare-vedel-jsem-vice-nez-bych-mel>

Příloha 4 – Hodnostní označení příslušníků VS ČR

Zdroj: Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 18. 1. 2011. Dostupné z:
<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/uniformy-prislusniku-vs-cr-8307>

Příloha 5 – Vazební věznice Praha - Pankrác

Zdroj: Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 18. 1. 2011. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/uniformy-prislusniku-vs-cr-8307>

Příloha 6 – Administrativní budova ve Vazební věznici Praha - Pankrác

Zdroj: Vězeňská služba České republiky, www.vscr.cz, 18. 1. 2011. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/uniformy-prislusniku-vs-cr-8307>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Martin Baloun

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Metodika výkonu dozorčí služby na oddělení výkonu trestu

Rok: 2017

Počet stran textu bez příloh: 86

Celkový počet stran příloh: 6

Počet titulů českých použitých zdrojů: 8

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 14

Vedoucí práce: Ing. PaedDr. Jan Zelinka